

2565 **POLONIA WĘGIERSKA** MIESIĘCZNIK

A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA

Ára: 200 Ft

2010. I. 27.

2010/169

STYCZEŃ

JANUÁR

POLONIA W
SZÉKESFEHÉRVÁRZE

WIGILIE

OD KARTEK DO KART

POLSKA KREW W
ZOLTÁNIE KODÁLYU

POKÓJ TEMU
DOMOWI

POLONIA W SZÉKESFEHÉRVÁRZE

Pani Joanna Stempińska - ambasador RP i Tihámér Warvasovszky - prezydent miasta Székesfehérváru oraz przedstawiciele miejscowej Polonii na okolicznościowym spotkaniu z okazji Dnia Przyjaźni Węgiersko-Polskiej w 2008 roku

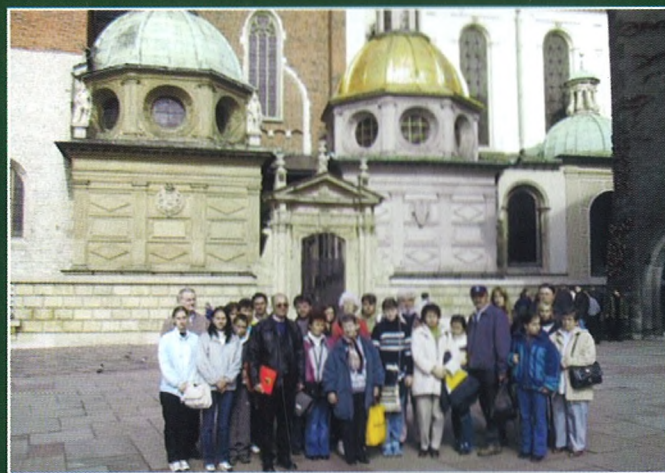
Polska Wigilia w Székesfehérvár w 2009 roku

Spotkanie z okazji 10-lecia Klubu Polonia w 1998 roku

Przedstawiciele Polonii z Székesfehérváru w drodze do kaplicy w Derenku w 2005 roku

Polonia z Székesfehérvár na Wawelu w 1999 roku

Varkocs György (Jerzy Warkocz) – bohaterski kapitan, obrońca miasta Székesfehérvár podczas oblężenia wojsk tureckich w 1543 roku, pochodzący z Brzegu, miasta w woj. opolskim

tot. B

Polonia Węgierska

A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA

A GLÖS POLONII negyedévi mellékletével

Az Országos Lengyel
Kisebbségi Önkormányzat lapja
Pismo Ogólnokrajowego
Samorządu Mniejszości Polskiej

Felelős kiadó / Odpowiedzialny wydawca:

dr Halina Csúcs Lászlóné

Megbízott főszerkesztő /
p.o. redaktora naczelnego:

dr Konrad Sutarski

Szerkesztőségi titkár /

Sekretarz redakcji:

Magda Rajtar-Szabó

Grafikai szerkesztő / Redaktor graficzny:

Dukay Barna

Szerkesztőség / Redakcja:

1102 Budapest, Állomás u. 10.

Telefon: 261-3479

E-mail: polweg@orlen.t-online.hu

Szerkesztőségi nap / Dzień redakcyjny:

csütörtök / czwartek: 12⁰⁰-16⁰⁰

Ritter Nyomda, Budapest

HU ISSN: 1417-5924

Megjelenik minden hónapban a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítványnak köszönhetően, további támogató: LK Szenatus és a "A Keleten Élő Lengyelek" Alapítvány

Ukazuje się w każdym miesiącu dzięki pomocy finansowej Fundacji Publicznej na rzecz Mniejszości Narodowych i Etnicznych na Węgrzech, wspomagany finansowo dzięki pomocy Fundacji "Pomoc Polakom na Wschodzie" ze środków Senatu RP.

WAŻNE ADRESY - FONTOS CÍMEK

**Ogólnokrajowy Samorząd
Mniejszości Polskiej na Węgrzech**

1102 Budapest, Állomás u. 10

Tel./Fax: 261-1798, biuro@orlen.t-online.hu

Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii

1102 Budapest, Állomás u. 10.

Tel/Fax: 260-8023,

muzeum@polonia.t-online.hu

Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech

1102 Budapest, Állomás u. 10.

Tel./Fax: 261-2748, szkolpol@orlen.t-online.hu

**Polskie Stowarzyszenie Kulturalne
im. J. Bema na Węgrzech**

1051 Budapest, Nádor u. 34. II. p.

Tel. 311-0216, Tel./Fax: 312-8204, bem@bem.hu

**Stowarzyszenie Polskich Katolików
na Węgrzech pw. św. Wojciecha
i Dom Polski**

1103 Budapest, Óhegy u. 11.

Tel/Fax: 262-6908, adalbert@internet.hu

Polska Parafia Personalna na Węgrzech

1103 Budapest, Óhegy u. 11.

Tel./Fax: 431-8414, leskryza@op.pl

Pozostałe ważne adresy - patrz str. 22.

További fontos címek a 22. oldalon találhatók.

Rok wyborów i rocznic

Każdy rok ma swoje właściwości, odróżniające go od wszystkich pozostałych. Podobnie jak ludzie. Rok 2010, tu na Węgrzech wyróżnia się tym, że właśnie już niedługo, wiosną (w kwietniu-maju), odbędą się wybory parlamentarne, a jesienią (prawdopodobnie w październiku) wybory samorządowe, w tym mniejszościowe. Oprócz tego nadejdą rocznice ważne dla nas, Polaków, choć niektóre z nich w pierwszym rzędzie dla naszych węgierskich przyjaciół. Rocznic tych będzie sporo.

Wybory parlamentarne będą miały obecnie znaczenie decydujące o losie kraju, o tym czy Węgry zaczną podnosić się z kryzysu, z upadku gospodarczego i moralnego tak głębokiego, jak rzadko w swojej historii. Będą to zatem wybory podobnie istotne, jak te, akurat sprzed dwudziestu laty, kiedy naród węgierski zrzucił (w marcu-kwietniu 1990 r.) jarzmo krajowego komunizmu oraz zależności od ZSRR. Węgrzy będą w tym roku przeżywać jeszcze jedną rocznicę (a my, mieszkający tu Polacy, wraz z nimi) – jakże tragiczną, wszak 90 lat temu (w czerwcu 1920 r.) zmuszeni zostali do przyjęcia dyktatu pokojowego w wersalskim pałacu Wielki Trianon, który zniszczył ich tysiącletnie państwo w Niece Karpackiej i stał się przyczyną późniejszych olbrzymich napięć etnicznych.

W tym samym roku (w sierpniu 1920, dziewięćdziesiąt lat temu) wojska polskie odniosły ogromne zwycięstwo pod Warszawą nad armiami bolszewickimi, zwycięstwo nazwane „cudem nad Wisłą” i jedną z osiemnastu najważniejszych bitew świata, decydujących o dalszych losach ludzkości (w tym przypadku Europy, która cała stałaby się łupem ZSRR i światowego komunizmu). A trzeba wiedzieć, że zwycięstwo to zostało odniesione w dużej mierze dzięki dostarczonej na czas węgierskiej amunicji. Inna ważna dla nas data to 1940, bowiem wtedy (70 lat temu) nastąpił – dokonany przez najwyższe władze radzieckie i ich służby NKWD – mord katyński na ponad dwudziestu dwóch tysiącach polskich oficerów i generałów (światowe obchody odbędą się w kwietniu). Do wielkich rocznic narodowych o charakterze politycznym należy jeszcze trzydziesta rocznica utworzenia w socjalistycznej Polsce niezawisłego od władzy Związku Zawodowego „Solidarność” (w sierpniu 1980 roku). Świat kultury z kolei obchodzić będzie (w marcu) dwustuletnią rocznicę urodzin geniusza muzycznego, Fryderyka Chopina. W sumie ileż to będzie radości, ale ile też smutku i żałoby.

Konrad Sutarski

Választások és évfordulók esztendeje

Minden évnek megvannak a maga jellemzői, amelyek megkülönböztetik az összes többi évtől. Ahogyan az emberekre is igaz ez. A 2010-es esztendőt Magyarországon az teszi különlegessé, hogy rövidesen (április-májusban) parlamenti választások, ősszel pedig (valószínűleg októberben) önkormányzati, ezen belül kisebbségi önkormányzati választások lesznek. Ezenkívül olyan jelentős évfordulók következnek, amelyek részben nekünk, lengyeleknek fontosak, másrészt viszont elsősorban magyar barátainknak. Számos ilyen évforduló vár ránk.

A parlamenti választásoknak ezúttal az ország sorsát meghatározó jelentőségük lesz, azt fogják eldönteni, hogy Magyarország elkezd-e kilábalni a történelme során ritkán tapasztalt mély krízisből, gazdasági és morális válságból. Ezek a választások tehát hasonlóan fontosak lesznek, mint az éppen húsz évvel ezelőttiek, amikor a magyar nemzet (1990 márciusában-áprilisában) lerázta magáról a hazai kommunizmus igáját és a Szovjetuniótól való függését. Ebben az évben a magyarok (és velük együtt mi, itt élő lengyelek is) még egy évfordulóról – tragikus évfordulóról! – fognak megemlékezni, hiszen 90 évvel ezelőtt (1920 júniusában) arra kényszerültek, hogy elfogadják a versailles-i Nagy Trianon palotában azt a békediktátumot, amely szétdarabolta ezeréves Kárpát-medencei államukat, s amely a későbbi óriási etnikai feszültségekhez vezetett.

Ugyanabban az évben (1920 augusztusában, kilencven esztendeje) a lengyel katonai erők hatalmas győzelmet arattak Párizs mellett a bolsevik hadsereg fölött. Ez volt az a „visztulai csodának” nevezett, a világtörténelem tizennyolc, az emberiség további sorsát eldöntő legjelentősebb csatája közé tartozó győzelem, amely megmentette Európát attól, hogy teljes egészében a Szovjetunió és a világkommunizmus zsákmányává váljék. Tudni kell viszont, hogy ebben a győzelemben jelentős szerepet játszott az időben megérkező magyar fegyverszállítmány. A másik, számunkra oly fontos évszám: 1940. Ekkor (70 évvel ezelőtt) következett be – a legmagasabb szovjet vezetés parancsára a Belügyi Népbiztosság (NKVD) által végrehajtott – katyini mészárlás, amelynek több mint huszonnégyezer lengyel tiszt és tábornok esett áldozatul. (A megemlékezésekre világszerte áprilisban kerül sor). A politikai jellegű nagy nemzeti évfordulók közé tartozik még a szocialista Lengyelországban (1980 augusztusában) létrejött, a hatalomtól független „Szolidaritás” Szakszervezet megalkulásának harmincadik évfordulója. A kulturális élet pedig ugyancsak idén (márciusban) fogja ünnepelni a zenei géniuszt, Fryderyk Chopin születésének kétszázadik évfordulóját.

Összességében nem kevés örömben, ugyanakkor nem kevés bánatban és gyászban lesz idén részünk.

Ford: Szenyán Erzsébet

W mieście koronacji i nekropolii

A Székesfehérvárott – a magyar királyok koronázási városában, egyúttal temetkezési helyén – élő lengyelek alkotják az 1980-as évektől kezdve a magyarországi lengyelség egyik legaktywniejszą közösség. Az ő kezdeményezésükre került megrendezésre többek között az első két, „Forum Polonii” elnevezésű országszerte tartott konferencia. A bemutatás felöleli a történelmi vonatkozásokat, az ottani lengyel kisebbségi szervezetek tevékenységét, az aktivisták személyét, a kívülről érkező véleményeket, valamint a múlt évi utolsó ünnepséget – a karácsonyt.

analogicznych rzeźb króla Stefana Świętego i jego syna św. Emeryka – jak dobrze znanego i dziś polskim Górom Świętokrzyskim. Osobny pomnik św. Emeryka znajduje się też na ul. Szkolnej (Oskola u.), tuż przy kościele pod jego

O samym mieście i jego polonikach

Kiedy odwiedzam Székesfehérvár, czuję się jak w sanktuarium. Wszak to miasto, założone w 972 roku przez panującego podówczas na Węgrzech księcia Gézy, podniesione zostało do rangi drugiego – obok Esztergomu – najważniejszego ośrodka kraju przez jego syna, Stefana I Świętego. Król ten otoczył je murami, ustanowił w nim siedzibę biskupią i zbudował katedrę, postawił też pałac królewski. Od tego czasu, przez pół tysiąclecia – do 1527 roku – właśnie tam koronowani byli węgierscy królowie – wszak tam była przechowywana królewska „święta” korona, przeważnie też tam chowani byli po śmierci oni oraz członkowie ich rodzin.

Kiedy zajechałem do Székesfehérváru obecnie, w jeden z deszczowych (niestety, nie śnieżnych) dni stycznia, dla przeprowadzenia rozmów dotyczących Polonii tego miasta, oprowadzany przez towarzyszącego mi Andrzeja Straszewskiego – prezesa miejscowego Klubu Polonia, przyglądałem się miastu przede wszystkim dla lepszego przypomnienia sobie znajdujących się w nim poloników. A jest ich sporo, przy czym i one, w przeróżny sposób zaświadczały ponad tysiącletnie, bogate dzieje tej niegdysiejszej metropolii. Na placu Koronacyjnym (Koronázó tér), będącym Miejscem Pamięci Narodowej – gdzie stała pierwsza ogromna, trójnawowa bazylika katedralna, zniszczona ostatecznie w 1601 roku – znajdują się trzy wielkie tablice przedstawiające (wraz z datami wydarzeń) jak wielu królów było w Székesfehérvárze koronowanych, zawierało tam śluby oraz znajdowało miejsce pośmiertnego spoczynku, a także skąd pochodziły ich królewskie rody oraz z jakich krajów i miast przybywały na Węgry późniejsze królowe. Dla przykładu warto wymienić koronację (w 1060 r.) Béli I i jego (przyniezionej z Polski) żony Rychyzy, córki Mieszka II a matki króla Władysława I Świętego; koronację (w 1342 r.) oraz pogrzeb (w 1382 r.)

Rycina przedstawiająca XVI-wieczny Székesfehérvár

Ludwika Węgierskiego, króla i Polski; pierwszą koronację (w 1508 r. dwuletniego) oraz drugą koronację (w 1521 r. królującego już pięć lat) Ludwika II Jagiellończyka, a także jego pogrzeb (w 1526 r., po śmierci podczas bitwy przeciw Turkom pod Mohaczem). Tego typu wydarzeń-poloników jest na owej pierwszej tablicy chyba aż 15. W innych punktach starego miasta można natknąć się między innymi na plac papieża Jana Pawła II (II János Pál pápa tér) przy nowej katedrze. Tam, nad głównym portalem katedry znajduje się kamienny, barokowy posąg Władysława Świętego, obok

wezwaniam. Na ul. Głównej (Fő u.) stoi pomnik z brązu Györgya Varkocsa, a właściwie Jerzego Warkocza, pochodzącego ze Śląska sławnego kapitana (dowódcy) fehérvárskiego zamku, który zginął z rąk tureckich, podczas oblężenia miasta, w 1543 r. Owe miejsca pamięci można byłoby przytaczać jeszcze dłużej, niechaj jednak wystarczy podana tu wianka.

Działalność Polonii

Polonia Székesfehérváru i jego okolic wywodzi się głównie z pokoleń, które

Młodzież polonijna na otwarciu wystawy fotograficznej o Krakowie w 2007 roku

Prezentacje organizacji. ośrodków. regionów polonijnych

przybyły na Węgry w latach 1970-1990. Pierwsze wysiłki zmierzające do jej zespolenia, pierwsze polonijne spotkania pochodzą z połowy lat osiemdziesiątych, a pierwsza tamtejsza organizacja skupiająca naszych rodaków została utworzona w 1988 roku z inicjatywy Władysława Cichalewskiego. Oddział Terenowy woj. Fehér Polskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. Józefa Bema na Węgrzech – w skrócie Klub Polonia – jako organizacja o zasięgu wojewódzkim, z dwiema sekcjami: w dwóch największych miastach województwa, w Székesfehérvárze i w Dunaújváros. Prezesem wojewódzkim stał się inicjator, zaś jego zastępcami, kierownikami sekcji zostali wybrani: székesfehérvárskiej - Andrzej Straszewski oraz dunaújvárosskiej – Barbara Hertelendi. Praktyka nie potwierdziła żywotności pierwotnego zamiaru, nie sprawdziła się stała współpraca powyższych dwóch miast. Po półtorarocznej prezesurze i kryzysie organizacyjnym zrezygnował z klubowej działalności Władysław Cichalewski, a nowym prezesem – już tylko Oddziału w Székesfehérvárze Stowarzyszenia im. Bema (który utrzymał też nazwę Klub Polonia) została Ewa Lázár (1990). Bodźcem do dalszego uaktywnienia był zorganizowany w 1993 roku, w Budapeszcie, przez Stowarzyszenie im. Bema, I Zjazd Węgierskiej Polonii. W latach następnych Polonia Székesfehérvár wyrażnie włączyła się w proces tworzenia samorządności mniejszościowej, delegując w 1995 roku elektora, wybranego w wyborach krajowych do Ogólnokrajowego Samorządu Mniejszości Polskiej i piastującego tam funkcję zastępcy przewodniczącego. W 1998 roku utworzony został w Székesfehérvárze lokalny Samorząd Mniejszości Polskiej, a jego pierwszym przewodniczącym został László Tar (1998-2002). W międzyczasie, w 1999 roku nastąpiła zmiana na stanowisku prezesa Klubu Polonii. Ewa Lázár zrezygnowała z pełnienia funkcji prezesa Klubu, kandydując z powodzeniem jedynie na stanowisko zastępczyni, a nowym prezesem wybrano Andrzeja Straszewskiego. Jest on nim do dziś. W zakresie działalności samorządowej samorząd w Székesfehérvárze był tworzony także w następnych cyklach wyborczych (2002-2006 oraz od 2006), przy czym jego przewodniczącą została dwukrotnie Katalin Borbély. Samorząd ten dwukrot-

nie dał jeszcze radnego do Ogólnokrajowego Samorządu (Tamás Luttora, 1999-2003 i od 2007).

Wymaga podkreślenia, że środowisko polonijne Székesfehérvár zaczęło organizować się najwcześniej po budapeszteńskim i właściwie przez cały okres działalności zorganizowanej należy do najaktywniejszych w kraju. Ważną jego cechą – i wielką zaletą – jest ścisła i naturalna współpraca organizacji społecznej

Wyróżnienie Węgierskiego Instytutu Kultury z roku 2001

Na polu bitwy pod Mohács w 2008 roku

jaką jest Klub Polonia oraz miejscowego samorządu polskiego.

Pamiętam z dawniejszych własnych budapeszteńskich spostrzeżeń i z wielokrotnych odwiedzin Klubu, Samorządu, jak wiele inicjatyw polonijnych powstało w Székesfehérvárze, przy czym niektóre z nich miały zasięg ogólnokrajowy. Przypominaliśmy je sobie teraz, w styczniu, w ich Siedzibie - kiedy siedziałem tam w towarzystwie Ewy Lázár, Henryki Szentgyörgyi, Marianny Tánczosné, Ta-

mása Luttora i Andrzeja Straszewskiego.

Na wyróżnienie zasługują szczególnie następujące imprezy, zainicjowane przez Polskę Székesfehérvár. Otóż w listopadzie 1994 roku i następnie w listopadzie 1995 roku odbyły się z pomysłu Klubu Polonia dwa pierwsze ogólnokrajowe spotkania polonijne o nazwie „Forum Polonijne”, których celem było wspólne przedyskutowywanie najważniejszych kwestii nurtujących narodowość polską na Węgrzech. Owe spotkania, określone nazwą Forum zostały od roku następnego przejęte przez powstały w 1995 roku Ogólnokrajowy Samorząd Mniejszości Polskiej. Innym ważnym dla całej Polonii Węgier wydarzeniem była zorganizowana w październiku 2000 roku trzydniowa międzynarodowa konferencja na temat „Węgiersko-polskie więzy historyczne w X-XVI wieku”, z udziałem znanych specjalistów węgierskich i polskich, wsparta przez imprezy towarzyszące. Została ona przeprowadzona pod patronatem ambasadora RP w Budapeszcie Grzegorza Łubczyka, przy współorganizacji budapeszteńskiej centrali Stowarzyszenia Kulturalnego im. Bema oraz trzech polskich samorządów lokalnych i umiejscowiona kolejno w Budapeszcie, Székesfehérvárze i Esztergomie. Owocem konferencji stała się wydana rok później, przez Stowarzyszenie im. Bema, książka, nosząca ten sam tytuł, co konferencja.

Oczywiście imprez, spotkań, koncertów rozmaitego typu było w omawianym mieście wiele, że wymienię dla przykładu występ Zespołu Pieśni i Tańca UJ „Słowianki” z Krakowa (1996), czy też Zespołu „Grojecowianie” z Beskidu Żywieckiego (2001). A odwiedzali przy takich okazjach Székesfehérvár i Polskę przeróżni promieniści: ambasadorowie, konsulowie. Sporo imprez odbyło się w Wojewódzkim Centrum Kultury „Barátság Háza” (Dom Przyjaźni), przemianowanym po zmianie ustroju na „Művészetek Háza” (Dom Sztuk Pięknych), który przez długie lata dziewięćdziesiąte był prawdziwą, przyjaźnie ustosunkowaną siedzibą Klubu, miejscem bibliotecznym, działała tam polska szkoła niedzielna i mieściło się przedszkole. Teraz, od ponad pięciu lat istnieje w Székesfehérvárze Oddział Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej na Węgrzech. Ważnym terenem działania jest wspieranie partnerskiej współpracy

Prezentacje organizacji, ośrodków, regionów polonijnych

Székesfehérváru i Opola, województwa Fejér z województwem Opolskim.

Ciekaw byłem oczywiście również kontaktów i współpracy z organizacją macierzystą Klubu Polonia - z budapeszteńską centralą Stowarzyszenia im. Bema. Z odpowiedzi wynika, że centralne kierownictwo Bema zbyt mało uwagi zwraca na oddziały terenowych, według statutu, narad z udziałem terenu powinno być rocznie cztery, a jest średnio jakieś dwa razy mniej. Kiedy jednak Klub Polonia startuje do konkursów o dotacje, na stawiane przed sobą ambitne zadania, to centrala pomaga w ich realizacji. (Jest to ważne i z tego powodu, że osobowość prawną posiada tylko Budapeszt, oddziały nie.) Właściwe też, harmonijne są finansowe kontakty rozliczeniowe z centralą. Klub współpracuje również dobrze z władzami własnego miasta, otrzymując i stamtąd wsparcie finansowe. Jeśli chodzi jednak o strategię starań finansowych, Klub dokonuje ich przede wszystkim w Polsce, a Samorząd przystępuje do konkursów jedynie na Węgrzech.

Opinie zewnętrzne

Ferenc Schmidt, poseł do Parlamentu RW z woj. Fejér, w poprzednim cyklu wyborczym przedstawiciel Komisji ds. Mniejszościowych Sejmiku woj. Fejér – „Polacy wiele robią, są widoczni tu, w Fehérvár. Moim życzeniem jest jedynie to, aby bardziej pokazywali się też poza tym miastem, na terenie całego województwa i nie sięgają po wojewódzkie rezerwy finansowe.” (styczeń 2010)

Erika Tóth, przewodnicząca Komisji ds. Młodzieży i Turystyki Sejmiku woj. Fejér, po powrocie z delegacji do Opola – „Serdecznie dziękuję, że wzięli

Państwo udział w wyjeździe do Polski delegacji Samorządu woj. Fejér i tłumaczeniami, doświadczeniem oraz znajomością miejscowych realiów przyczynili się do tego, że nasi przyjaciele z województwa Opolskiego poznali kulturę naszego województwa.”

Zasłużeni działacze

Szilvia Ábrahám – wieloletnia bibliotekarka i skarbniczka Klubu.

Vilmos Ánosi – zmarły w 2009 roku muzyk, twórca opraw muzycznych i artystycznej atmosfery imprez polonijnych.

Katalin Borbély – przewodnicząca Samorządu Mniejszości Polskiej w Székesfehérvárze w latach 2002-2006 oraz od 2006.

Władysław Cichalewski – inicjator nadania ruchowi polonijnemu w Székesfehérvárze ram organizacyjnych oraz pierwszy prezes Klubu Polonia (1988-1990).

Tamás Füst – pierwszy samorządowy elektor fehérvárskiej Polonii i radny (zastępca przewodniczącego) w pierwszym Ogólnokrajowym Samorządzie Mniejszości Polskiej na Węgrzech (1995-1999).

Ewa Lázár – współzałożycielka Klubu Polonia i jego prezes w latach 1990-1999 następnie zastępca prezesa (od 1999).

Tamás Luttor – radny Samorządu Mniejszości Polskiej w Székesfehérvárze w okresie trzech cykli wyborczych od 1998 (obecnie z-ca przewodniczącego) i dwukrotnie członek

Ogólnokrajowego Samorządu Mniejszości Polskiej na Węgrzech (1999-2003 oraz od 2007), elektroniczny specjalista Klubu.

Andrzej Straszewski – współzałożyciel Klubu Polonia, kierownik jego Sekcji Székesfehérvárskiej (1988-1990), zastępca prezesa Klubu w latach 1990-1999, prezes od 1999.

Henryka Szentgyörgyi – współzałożycielka Klubu Polonia, wieloletnia nauczycielka młodzieży polonijnej.

Marianna Tánczosné – współzałożycielka Klubu Polonia, druga wieloletnia nauczycielka młodzieży polonijnej, organizatorka spotkań.

László Tar – przewodniczący pierwszego w Székesfehérvárze Samorządu Mniejszości Polskiej (1998-2002), w dużej mierze jego zasługą było uzyskanie przez Samorząd siedziby, która później stała się i miejscem spotkań Klubu Polonia.

Ważniejsze nagrody

- Nagrody Ogólnokrajowego Samorządu Mniejszości Polskiej „Za zasługi dla Węgierskiej Polonii zostały przyznane: Klubowi Polonia (1996), Ewie Lázár (1997), Andrzejowi Straszewskiemu (1999);
- Nagrodę Mniejszościową Węgierskiego Instytutu Kultury przyznano Klubowi Polonia (2001).

Wigilia w Székesfehérvárze

Pogoda niejednokrotnie krzyżuje ludzkie plany. Tak było i ostatnio, w dniu Wigilii, zorganizowanej 19 grudnia w Wojewódzkim Centrum Kultury „Művészeti Háza”. Śnieżycą była tak silna, że spoza miasta nikt – poza gośćmi z Sárbovárd – na spotkanie nie zdołał dotrzeć. Mimo to zebrało się około 60-70 osób, w tym zastępca prezydenta miasta Tibor Vinczai.

Program artystyczny przygotowany został przez Szkołę Muzyczną im. László Hermanna w Székesfehérvárze, pod kierownictwem i przy osobistym udziale jej dyrektora - Szabolcsa Tóki. Na występ złożyły się utwory fortepianowe Liśzta i

Chopina, w wykonaniu uczniów klas wyższych. Zabrzmiły też koledy śpiewane przez uczennice z klasy śpiewu. Były to koledy węgierskie, ale – ku miłemu zdziwieniu polonijnych słuchaczy – także i polskie, po polsku. Program opracowała również młodzież miejscowego Oddziału Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej, przygotowana przez nauczycielkę – Lucynę Światłoń. Były to recytacje wierszy polskich poetów.

Po występach rozpoczęła się tradycyjna polska wilińska biesiada. Wszyscy ze

Spotkanie oplatkowe, 2009

wszystkimi dzielili się oplatkiem, życząc sobie wzajemnie szczęścia i pomyślności. Było miło i wesoło, a sztab regionalnej telewizji wszystko skrzętnie rejestrował.

Opracował K. Sutarski
(z pomocą informacji otrzymanych w Klubie Polonia i SMP Székesfehérvár)

WIGILIE... WIGILIE... WIGILIE...

Karácsony este... Sok helyütt, Budapesten és az országban lefolytak az önkormányzatok és civil szervezetek szervezésében a karácsonyi otyatörések. Akadtak helyek, ahol az ünnepséget más nemzetiségekkel együtt tartották.

És elmondható - minden esemény egyéni ízeket vitt az ünnepségbe az elgondolások és lehetőségek szerint, ezáltal az általános ünnepi lakoma színvonala egyoldalúsága fölé emelkedve.

... w Stołecznym Samorządzie

Dnia 19 grudnia w siedzibie Stołecznego Samorządu Mniejszości Polskiej w Budapeszcie odbyło się polonijne spotkanie opłatkowe. Organizatorami tego miłego, iście rodzinnego spotkania byli, obok SSMP: Stowarzyszenie pw. św. Wojciecha, Polska Parafia Personalna, Stowarzyszenie Polonia Nova, Legion im. Wysockiego, Klub Przyjaźni Rodzin Polsko-Węgierskich z Újpestu, Polsko-Węgierskie Stowarzyszenie Kulturalne im. S. Batorego.

Pięknie udekorowana przez Legionistów sala teatralna na ul. Akadémia 1 wypełniona została po brzegi przez licznie przybyłą Polonię i węgierskich przyjaciół.

W świąteczny nastrój zgromadzonych wprowadzili uczniowie ze Szkolnego Punktu Konsultacyjnego, którzy przedstawili historię narodzenia Pana Jezusa. Następnie goście wysłuchali kolęd w wykonaniu Chóru św. Kingi i zespołu Hangulat Trio.

Po części artystycznej przewodnicząca SSMP pani Katarzyna Balogh przypomniała polskie tradycje i zwyczaje związane z Bożym Narodzeniem

oraz złożyła zebranych świąteczne i noworoczne życzenia. Równie miłe słowa dołączył proboszcz Polskiej Parafii Personalnej, ksiądz Leszek Kryża, a po nich nastąpiło łamanie się opłatkiem i życzenia, życzenia...

Polskie święta to oczywiście smaczne polskie jedzenie, którego i tym razem nie zabrakło. Na gości czekały suto zastawione stoły z tradycyjnymi wigilijnymi i świątecznymi potrawami.

SSMP zadbał też o prezenty. Dla najmłodszych były paczki ze słodyczkami, a dla najstarszych – bony towarowe.

P.A.

Bemowski Opłatek

Sekretarz Urzędu Wojewódzkiego Pest Tibor Szép wraz z małżonką. Gośćmi byli również gwiazda krakowskiego kabaretu „Loch Camelot” – Agnieszka Rosnerówna z mężem Edwardem Zawilińskim, który zapewniał akompaniament na fortepianie, oraz pan Leszek Cichocki z Kamiennej Góry właściciel kawiarni „U Leszka”, który wraz ze współpracownikami zapewnił wspaniałą biesiadę wigilijną. Gości przywitani gospodarze Stowarzyszenia prezes Halina Csúcs i wiceprezes Eugeniusz Korek.

Ksiądz Leszek Kryża po przekazaniu słowa Bożego poświęcił opłatki. Nastal czas

na odśpiewanie kolęd w wykonaniu Agnieszki Roesnerówny. Mogliśmy usłyszeć wiele starych kolęd, przy czym pani Agnieszka wciągała uczestników spotkania do wspólnego śpiewu niektórych ogólnie znanych pastorałek. Po tym miłym występie rozdano poświecone opłatki i przystąpiono do składania sobie życzeń świątecznych. Pan Leszek Cichocki zapalił świeczki na pięknie przygotowanym polskim świątecznym stole gdzie było tradycyjnie wszystko, czego oczy i usta pragnęły.

Ozdobą smakolików wigilijnych był łoś i swojska szynka serwowane osobiście przez pana Leszka i jego pomocnika. W międzyczasie słuchano kolęd śpiewanych przez panią Agnieszkę w okazjnych duetach osób przybyłych na uroczystość. Rozmowom oraz życzeniom nie było końca, lecz trzeba było jeszcze pożegnać wyjeżdżających już z Budapesztu artystów z Krakowa dziękując im za uświetnienie polonijnej uroczystości. Wykwintne potrawy zniknęły ze stołów, tylko odgłosy rozmów i życzeń towarzyszyły spotkaniu aż do wyjścia ostatnich gości.

Małgorzata Végh

Tradycyjnie jak co roku Polskie Stowarzyszenie Kulturalne im. J. Bema w Budapeszcie otwarło siedzibę zapraszając Polonię, sympatyków Polski do wzięcia udziału w spotkaniu przedświątecznym Bożego Narodzenia. W dniu 12 grudnia 2009 roku zapelnily się sale Stowarzyszenia.

Oprócz licznej Polonii uroczystość zaszczylicili swoją obecnością konsul Ambasady RP na Węgrzech pani Monika Przyborowska, z Polski poseł Andrzej Celiński, proboszcz polskiej parafii Leszek Kryża,

... w Győr

W sobotę 12 grudnia Polonia z Győr i okolic spotkała się na uroczystościach przedświątecznych, zorganizowanych przez Samorząd Mniejszości Polskiej w Győr oraz Polskie Stowarzyszenie Kulturalne im. Jana Sobieskiego. Tegoroczną wieczerzę „opłatkową” poprzedził koncert pastorałek w wykonaniu grupy poetycko-muzycznej „Przeznaczenie”, który odbył się w Bazylice w Győr. Koncert zakończył się nabożeństwem w języku polskim, celebrowanym przez brata Pawła Denisiewicza. Po nabożeństwie Polonia i zaproszeni goście przeszli do siedziby SMP w Győr, gdzie wspólnie zasiedli przy wigilijnym stole.

Sala SMP kilka razy do roku zapewnia się po brzegi i sobotnia uroczystość była jedną z tych, która przyciągnęła Polonię oraz jej przyjaciół ze wszech stron. W tegorocznej uroczystości udział wzięli burmistrzowie sąsiadującej z Győr miejscowości Börcs i z polskiego Masłowa. Stosunki partnerskie gmin Börcs i Masłowo ukształtowały się i kontynuowane były przy intensywniej współpracy Polonii z Győr. W budowaniu kontaktów polsko-węgierskich szczególnie zasłużyła się śp. Lidka Bende. Burmistrz Börcs przekazał na ręce Polskiego Stowa-

rzyszenia Kulturalnego im. Jana Sobieskiego odznaczenie pamiątkowe z podziękowaniami dla Lidii za pomoc, zaangażowanie w budowanie i utrwalanie więzi między partnerskimi gminami. Przy świątecznym stole zasiedli też przedstawiciele „najświeższej” Polonii w Győr, pracownicy firmy budowlanej zatrudnionej w porcie rzeczonym w Gönyű. Győr gościło również członków Polonii austriackiej, która brała już udział w kilku polonijnych imprezach. Bardzo mile widzianym gościem jest zawsze brat Paweł, do niedawna członek Polonii w Győr, obecnie służący w Keszthely, ale przyjeżdżający chętnie na każde zaproszenie rodaków z Győr. W oficjalnej części uroczystości Jerzy Siuda, przewodniczący tutejszego SMP przywitał przybyłych gości, brat Paweł odczytał frag-

ment ewangelii w obu językach, a Polonijny chór „Akord” - przy akompaniamencie fortepianu, skrzypiec i wiolonczeli - wiązką kolęd polskich i węgierskich stworzył prawdziwie świąteczny nastrój. Po wieczerzy, na której pojawiły się przysmaki domowe, przyniesione przez świętujących, nie sposób było nie zaśpiewać. Brat Paweł zaintonował polską kolędę, akompaniując sobie na gitarze, dołączyli się chórzyci, a wkrótce do grupy śpiewających przyłączyli się profesjonalści z zespołu „Przeznaczenie” i pozostali goście.

Życzymy sobie i całej Polonii jak najwięcej takich nastrojowych i rozśpiewanych świąt, w gronie znajomych i przyjaciół.

Maria Teresa Szabó

Dnia 13 grudnia Samorząd Mniejszości Polskiej oraz Polsko-Węgierskie Stowarzyszenie Kulturalne w Érdzie zorganizowało w Szkole Podstawowej im. Körösi Cs. Sándora tradycyjny polski „opłatek”. Na uroczystość licznie przybyli Polacy i Węgrzy z Érdy, Diósdy i Budapesztu. Część duchową poprowadził ksiądz proboszcz Leszek Kryża wraz z siostrami Małgorzatą i Magdaleną. Ksiądz Leszek pięknie przedstawił polską tradycję dzielenia się opłatkiem i opowiedział skąd wywodzi się ten zwyczaj. Przy akompaniamencie gitar Zsuzsi Regéné Viktor i jej ucznia Bélusia Pauera wesoło brzmiały polskie i węgierskie kolędy. Śpiewali wszyscy, wspierając się tekstami przygotowanymi przez gitarzystów. Miłą niespodzianką sprawiła 9-letnia Nella Balog, która odśpiewała 2 długie, mało znane węgierskie kolędy-ballady. Nella obiecała na przyszły

rok zaśpiewać polskie kolędy, w tym roku w przygotowaniu się przeszkodził jej pobyt w szpitalu. Stoly były obficie zastawione tradycyjnymi przysmakami polskimi i węgierskimi, które przygotowa-

li organizatorzy uroczystości i goście. Oczywiście nie zabrakło barszczu z pasztecikami, ani śledzia. Uroczystość uświetniona została wystawą obrazów Zeni Siekierskiej, przedstawiającą przede wszystkim pejzaże polskich Tatr w zimowej szacie. Te prace, które można było zakupić, szybko znalazły swoich właścicieli. Uroczystość przeciągnęła się do późnego wieczora, a na koniec przedstawiciele Starego Miasta Érd i Fundacji św. Michała zaprosili wszystkich uczestników „opłatka” do wzięcia udziału w uroczystościach adwentowych i w marszu z pochodniami przez Stare Miasto.

Władysława Rege

Oplátek w Érdzie

... w Múcsony

Chyba najwcześniej odbyła się uroczystość wigilijna w województwie B-A-Z, w Múcsony. Miała ona miejsce 4 grudnia i przygotowana została przez tamtejszy Samorząd Mniejszości Polskiej. Uczestniczyła w niej miejscowa Polonia, a zaproszeni zostali, w tym na nieznane u innych narodowości łamanie się opłatkiem, przedstawiciele pozostałych miejscowych samorządów mniejszościowych: Cygańskiego oraz Rusińskiego. Gośćmi głównymi

mi byli: burmistrz Múcsony – Viktor Vislai oraz dyrektor Biura Samorządu miasta – Emese Gál Urmé. Poprowadziła spotkanie przewodnicząca samorządu polskiego Maria Vidomski. W programie było roczne sprawozdanie z działalności prężnie pracującej mniejszości polskiej, potem nastąpiła recytacja wierszy okolicznościowych, śpiewano kolendy węgierskie, a z taśmy słuchano także melodyjnych kolęd polskich, tych już przy suto zastawionym stole.

Na podstawie wiadomości od Marii Vidomskiej
Redakcja

... w Peczu

12 grudnia Samorząd Polski w Peczu zorganizował, jak i w ubiegłych latach, wigilijne spotkanie tutejszej Polonii. Jak zawsze z jasełkami wystąpili uczniowie Oddziału w Peczu Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej. Sama wigilia miała miejsce w szkolnej sali, ale przygotowany przez uczniów program odbył się przed budynkiem, na dworze, gdzie wykonaliśmy odpowiednią dekorację. Tytuł inscenizacji brzmiał nieco inaczej, aniżeli wynikałoby to z Nowego Testamentu: „Czterech Mędrców ze Wschodu” („Die vier Weisen aus dem Morgenland” jest tytułem oryginału ściągniętego przez nas z internetu). Mieliliśmy zatem o jednego króla więcej, aniżeli Kościół oficjalnie przyjmuje, ponieważ jednak w grupie szkolnej mamy akurat czterech chłopców, każdy z nich został królem. Najważniejszy był Czwarty Król, u nas nazywał się Patryk, bo grał go Patrik Mayer. On miał najdłuższą rolę, trzej pozostali królowie mieli rólkę niewielkie, dlatego po złożeniu hołdu nowonarodzonemu Jezusowi władcy ci przemienili się w zwykłych, przechodniów w mieście. Przechodniami były też nasze dziewczęta, które spokojnie odpowiadały na dziwne pytania cudacznie - jak na nasze czasy - ubranego królewskiego przybysza. Dorosli goście, którzy przyszli na wigilijne spotkanie nic o charakterze spektaklu nie wiedząc, też stali się - chcąc nie chcąc - takimi samymi „przechodniami”, „ludźmi z miasta”, jak nasi młodzi

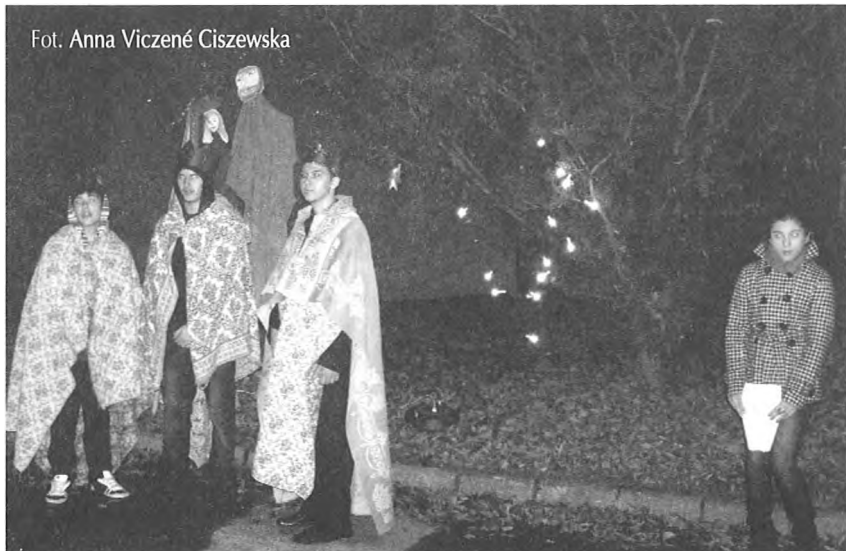
„aktorzy” i też zostali wciągnięci w grę jasełkową, w której pojawił się ów niezwykły przybysz. Sztuka jest nieco filozoficzna, bo nagle łapiemy się na tym, że sami sobie odpowiadamy na zadawane przez Czwartego Mędrcą pytania. W miłej, nieco zabawowej atmosferze upłynęła jednak nie tylko sama inscenizacja, ale także pozostała część wigilijnego spotkania, już w sali, przy stołach i oplatku.

Alina Tóka

Na propozycję nauczycielki, będącej reżyserem przedstawienia, a także autorką powyższego sprawozdania wigilijnego - Redakcja podaje, że ów, przetłumaczony na język polski i przystosowany do naszych warunków

tekst jasełkowy znajduje się u niej, w Peczu, a jest także w Redakcji PW. Jeśli ktoś chciałby tę krótką, ale niecodzienną sztukę zrealizować we własnym środowisku, ewentualnie odpowiednio ją poszerzając, bądź skracając, po prostu przystosowując do swojej aktualnej sytuacji, aby w formie zabawowej móc zbiorowo zastanawiać się nad pytaniami zadawanymi przez Czwartego Mędrcą ze Wschodu, niech zwróci się do któregoś z podanych miejsc. „A na temat dobra i zła tego świata warto - jak pisze Alina Tóka - zastanowić się szczególnie w początkach każdego Nowego Roku, zanim znów pochłonie nas szalony rytm i tempo dni codziennych”.

Fot. Anna Viczené Ciszewska

... w Szegedzie

Spotkanie wigilijne w Szegedzie, zorganizowane, jak co roku przez miejscowy Samorząd Mniejszości Polskiej, odbyło się w Domu Mniejszości przy ul. Osztrovsky 6, od lat służącym nam jako miejsce spotkań. Niestety, w tym roku, z powodu ogromnego mrozu, wielu polonijnych przyjaciół nie zdołało dotrzeć na wspólną, świąteczną wieczerzę. A szkoda, bo dzielenie się oplatkiem, wspólne śpiewanie kołęd, po spożyciu tradycyjnego, wigilijnego zestawu potraw, wszystkim sprawia za każdym razem ogromną przyjemność. Tym razem było bardzo miło, że przy naszym stole zasiadło również kilka zupełnie nowych osób, choć mieszkających w Szegedzie od lat. Tak to w kameralnym, bo 30-osobowym gronie, po raz kolejny spędziliśmy kilka uroczych godzin, czytając słowa Biblii, słuchając dźwięków kołęd przeplatających się z tupotem małych nóżek „naszych” dzieciaków.

Iwona Kozma-Ziółkowska

Wiadomość z ostatniej chwili z Peczu

Pecz (Pécs), który pozostanie przez 2010 rok Kulturalną Stolicą Europy zainaugurował ten fakt powitalnymi uroczystościami w niedzielę, 10 stycznia. Dla nas, Polonii, szczególnie ważne, że przybyła na otwarcie także delegacja Krakowa, będącego jedną z wcześniejszych Kulturalnych Stolic Europy i partnerskim miastem Peczu oraz że do wzięcia udziału w dwustronnych rozmowach przedstawiciele władz miasta Peczu i delegacji Krakowa zaproszona została przewodnicząca miejscowego Samorządu Mniejszości Polskiej - Maria Zempényi. (Relacja szczegółowa w następnym numerze PW.)

... w Békéscsabie

WBékéscsabie w siedzibie Stowarzyszenia Kulturalnego Przyjaźni Polsko-Węgierskiej dnia 19 grudnia 2009 roku odbyła się uroczystość oplatkowa, w której udział wzięli członkowie stowarzyszenia, chór im. Chopina oraz młodzież ucząca się j. polskiego w miejscowym oddziale OSP.

Małgorzata Leszkó

Jasełka w Szkolnym Punkcie Konsultacyjnym

Boże Narodzenie to najpiękniejsze Święta w roku, na które wszyscy czekają z utęsknieniem. W Szkolnym Punkcie Konsultacyjnym w Budapeszcie mają one zawsze niepowtarzalny klimat. W ostatnim tygodniu nauki przed świętami organizujemy szkolne wigilie, podczas których uczniowie, nauczyciele i rodzice dzielą się opłatkiem, składają sobie życzenia świąteczne i noworoczne, śpiewają kolędy. Przy blasku przystrojonej przez dzieci choinki i „suto zastawionym stole” poznajemy i pielęgnujemy polskie zwyczaje bożonarodzeniowe. Z okazji świąt tradycyjnie przygotowywane są jasełka, w tym roku pod kierunkiem siostry Ani Cycoń. Tegoroczne jasełka były ciekawe i przepełnione wieloma zdarzeniami. Maryja i Józef szukali miejsca, aby móc przenocować, lecz znaleźli schronienie tylko w ubogiej stajni. Bezlitosny Herod, kazał zabić wszystkich małych chłopców. Z pomocą malutkiemu Jezusowi nadeszły wspaniałe prezentujące się na scenie anioły. Swoje role świetnie zagrali też pasterz, dziecko i królowie oddający hołd oraz składający dary małemu dziecieniu.

Młodzi artyści zachwycili nie tylko swoim zaangażowaniem, ale także pomysłowymi strojami i świąteczną scenografią.

Jasełka zaprezentowane zostały także 19 grudnia w siedzibie Stołecznego Samorządu Mniejszości Polskiej w Budapeszcie w czasie spotkania opłatkowego Polonii i 17 stycznia w Kościele Polskim podczas mszy dla dzieci. **A.C.**

Fot. M. Mondovics

Dom Polski dla Klubu Seniora

Klub seniora przy Domu Polskim powstał 2 lata temu. Spotkania odbywają się 2 razy w miesiącu i prowadzone są przez Siostry Misjonarki i ks. Leszka Kryżę. 18-go grudnia 2009 r.

seniorzy przybyli na uroczyste spotkanie wigilijne. Po złożeniu życzeń i spożyciu tradycyjnych potraw była okazja na chwilę refleksji i wspomnień oraz na wspólny śpiew kolęd. Wielu osobom wie-

czór ten przypomniał rodzinne wigilie, a samotnym pozwolił spędzić parę chwil w serdecznej i pełnej życliwości atmosferze. Po uroczystym spotkaniu udaliśmy się do Kościoła na mszę św. która jeszcze bardziej podkreśliła szczególnie charakter tego spotkania. **E. Nagy**

Dwa występy Chóru pw. św. Kingi

W miesiącu grudniu organizowanych jest wiele różnorodnych imprez związanych ze zbliżającymi się świętami oraz kończącym się rokiem. Do tradycji należą spotkania organizowane przez polskie samorządy mniejszościowe. Chór pw. św. Kingi uczestniczył w dwóch takich uroczystościach.

10 grudnia wystąpiliśmy w Domu Kultury w Óbudzie, na zaproszenie Polskiego Samorządu Mniejszościowego III dz. Budapesztu, w ramach Dnia Mniejszościowego tej dzielnicy. Oprócz Samorządu Polskiego w spotkaniu uczestniczyły samorządy niemiecki i słowacki oraz ich zespoły. Każdy z nas przygotował program związany z kulturą i folklorem swojej ojczyzny. My śpiewaliśmy kolędy, które podobały się nie tylko widzom, ale i nam, wykonawcom, którzy jesteśmy zwykle bardziej wymagający. Po występach gospodarze zaprosili wszyst-

kich uczestników na kolację zamienioną na prawdziwą biesiadę. Tam przy akompaniamencie akordeonu kontynuowaliśmy śpiewy – każda narodowość w swoim języku.

Drugi występ miał miejsce 20 grudnia w Domu Kultury w Tatabányi, gdzie zaproszeni zostaliśmy przez tamtejszy Samorząd Mniejszości Polskiej występując w programie „Wigilia Narodów”. Tam zaśpiewaliśmy kolędy, które zostały serdecznie przyjęte, czego dowodem jest poniższy wpis do Kroniki Chóru: „Błogosławię pomysł, że zaprosiliśmy was do udziału w tegorocznym programie Wigilia Narodów. Otrzymaliśmy o wiele więcej aniżeli oczekiwaliśmy. Precyzyjne wykonawstwo – zdyscyplinowanie – piękne brzmienie.

Gratuluj!

Przewodniczący Samorządu Mniejszościowego w Tatabányi
József Zabracki”

Ewa Nagy

Chór św. Kingi i dyrygent p. S. Rostetter serdecznie dziękują Samorządom Mniejszości Polskiej z Óbudy i z Tatabányi za wsparcie finansowe na przygotowywaną do wydania kasetę z najlepszymi nagraniami tego chóru.

Występ w Tatabányi

... w Tiszaújváros

Uroczystość „Boże Narodzenie w Tiszaújváros”, zorganizowana przez miejscowy Samorząd Mniejszości Polskiej, a nosząca węgierską nazwę „Tiszaújvárosi Karácsony”, odbyła się 11 grudnia, w ramach urządzanych w tym mieście przez Samorząd Miejski cyklu imprez „Od Adwentu do Bożego Narodzenia”. Miejscem polonijnego spotkania był Hotel „Fenix”. Goście przybyli z całego województwa B-A-Z. Był wśród nich szereg radnych Wojewódzkiego Samorządu Mniejszości Polskiej woj. B-A-Z, którego przewodniczącą jest zresztą główna organizatorka niniejszej uroczystości, przewodnicząca i samorządu polskiego w Tiszaújváros – Jolanta Poros Andrásné. Uczestnikami byli także przedstawiciele – w tym i przewodniczący – prawie wszystkich samorządów polskich w województwie, poza tym miłą niespo-

dziankę sprawili swoją obecnością burmistrzowie miejscowości Ladbésenyő i Szögliget – Robert Horváth oraz Katalin Mihalik Tóthné. Wziął udział także szereg innych znakomitych osób, sponsorów, przyjaciół Polonii – bez których trudno byłoby wyobrazić sobie corocznie powtarzające się odpusty w symbolicznej wsi polskiej Derenk.

W słowach powitalnych przewodnicząca Jolanta Porosné powiedziała: Tutejsi Polacy, Polonia to jedna wielka rodzina. Jak dobrze, że choć mamy mało czasu, zjeżdżamy się przynajmniej w taki dzień jak Wigilia, aby przeżyć go wspólnie w pokoju ducha.

W programie wieczoru wystąpił chór polonijny „Drenka Polska” pod kierownictwem Margit Bozsik, a historyk dr Tibor Rémiás wygłosił pogadankę na temat dawnych ludowych zwyczajów kulinarnych we wsi Derenk.

Na podstawie danych J. Poros Andrásné
Redakcja

Oplątkowy Dzień Mniejszościowy w Tata

Uroczystość Dnia Mniejszościowego zorganizowana została na zakończenie roku – 13 grudnia – przez wszystkie trzy istniejące w Tata samorządy mniejszościowe: Cygański, Niemiecki oraz Polski. Święto odbyło się w auli Gimnazjum i Liceum im. Józsefa Eötvösa. Patronował przedsięwzięciu burmistrz miast – József Michl, który też osobiście wziął udział w uroczystości i przemówił w jego powitalnej części. Przybyli również: Pal Wörner – marszałek Sejmiku Województwa Komárom-Esztergom, András Tatai Tóth – poseł do Parlamentu oraz Ottó Heinek – przewodniczący Ogólnokrajowego Samorządu Mniejszości Niemiec-kiej.

Program artystyczny przygotowały wszystkie trzy mniejszości. Z ramienia Polonii, na zaproszenie przewodniczącej Samorządu Mniejszości Polskiej – Marii Broś przybył z Polski i wystąpił kameralny Zespół Pieśni pięciu świetnych solistów pod kierownictwem Jerzego Gomuly z Wojewódzkiego Domu Kultury w Kielcach, z piękną wiązaną kołęd polskich.

Następnie odbyło się przyjęcie wigilijne. Nie obyło się oczywiście bez oplątka, którym Polacy podzieliли się ze wszystkimi uczestnikami miłego wieczoru. Spotkanie zostało utrwalone na taśmie miejscowej telewizji, a opisane zostało także przez miejscową prasę.

Na podstawie wiadomości od Marii Broś Redakcja

Wigilia w Ambasadzie RP

Kierownik Wydziału Konsularnego Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Budapeszcie, pan Marcin Sokołowski wraz z małżonką zaprosił przedstawicieli Polonii Węgierskiej na tradycyjne spotkanie z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz Nowego Roku, które odbyło się w siedzibie Ambasady RP w dniu 11 grudnia 2009 roku.

Pod piękną choinką w tym rodzinnym spotkaniu podczas krótkiego przemówienia pan radca Marcin Sokołowski przypomniał o bardzo bogatym w wydarzenia roku 2009. Najważniejsze zapewne były obchody 70 rocznicy polskiego uchodźstwa na Węgry, dotyczące bardzo wielu miejscowości węgierskich, gdzie w czasie II wojny światowej otrzymali tam schronienie ludzie, głównie żołnierze uciekający przed zagładą niemiecką. Wspomnieć należy o odnowie polskich kwater wojennych na cmentarzach w Budapeszcie, Egerze i Budakeszi dziękując jednocześnie za pomoc Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Wybudowana została nowa siedziba Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej dzięki dużej pomocy finansowej polskiego i węgierskiego Ministerstwa Oświaty. W tym też roku Biblioteka Języków Obcych dokonała inauguracji roku Chopinowskiego. To wszystko nie byłoby możliwe bez współpracy z mniejszością polską, a szczególnie Ogólnokrajowego Samorządu Mniejszości Polskiej i

oczywiście aktywnej współpracy Polaków żyjących na Węgrzech. Podczas tego wigilijnego spotkania zostały uroczystie wręczone obywatelstwa dwóm młodym Polkom Dóri i Katalin Filipowicz, koszykarkom, które są córkami Polaka żyjącego od lat na Węgrzech. I jeżeli chodzi o sport – przy wielkim aplauzie statuetkę i Dyplom Polonusa 2009 roku otrzymała pani Danuta Kozák, 23-letnia kajakarka. Brała Ona udział w międzynarodowych zawodach sportowych występując w barwach węgierskich, ale z polskim sercem i zaangażowaniem. Już dobre parę lat temu zdobyła różne medale, m.in. dwa złote w Zawodach Europejskich, cztery na Zawodach Ogólnosiwiatowych wśród młodych, a jako dorosła może się pochwalić już dwoma złotymi medalami, jeżeli liczymy tylko i wyłącznie złoto. Na Olimpiadzie w Pekinie zdobyła srebrny medal! Co jest potrzebne, aby osiągnąć takie sukcesy? Ciągłe treningi, dzień w dzień, wytrzymałość, dyscyplina, wiara w siebie i praca, praca, praca... aż tak ciężka, że nawet po wręczeniu jej dyplomu musiała pójść na wieczorny trening.

Oczywiście nie było to inaczej, niż zwykle – według polskiego zwyczaju oplątki poświęcone przez ks. proboszcza Leszka

Kryżę goście dzielili między sobą życząc sobie wzajemnie Wesołych Świąt oraz wszystkiego najlepszego w nadchodzącym Nowym Roku. Wieczór zakończono tradycyjnym poczęstunkiem składającym się z polskich dań, a zaproszeni goście mogli rozmawiać ze sobą nie tylko o sprawach służbowych i oficjalnych, ale również o życiu prywatnym.

fot: B.B. Szadai

Sándor Benczes

Od kartek do kart

A Bem Egyesületben ifjúsági interaktív fórumot szerveztek a lengyelországi és a magyarországi rendszerváltozásról.

13 grudnia 2009 roku, w dniu, kiedy 28 lat temu w Polsce ogłoszono stan wojenny, odbyło się - w siedzibie Polskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. J. Bema na Węgrzech - interaktywne forum młodzieżowe opatrzone symbolicznym hasłem „Od kartek do kart”.

Naturalnie mowa tu o kartkach żywnościowych, które niegdyś obowiązywały w Polsce, po karty bankowe, kredytowe, które są obecnie absolutną codziennością. Gośćmi specjalnymi Forum byli znakomici znawcy spraw solidarnościowych Polski i Węgier, panowie: Andrzej Celiński - b. szef gabinetu Lecha Wałęsy a obecnie poseł na Sejm RP oraz dr Tibor Szép - badacz dziejów polskiej „Solidarności” na Węgrzech, któremu towarzyszył Miklós Csómos – budapeszteński polityk i wybitny przyjaciel Polaków. Obecny był także pan radca Marcin Sokołowski Konsul RP na Węgrzech. Przygotowaniami forum zajęli się budapeszteńscy polsko-węgierscy studenci, a także młodzież pracująca. Gospodynią wieczoru była Tatiana Szypulska, w asyście Kitti Beker. Nad sprawami merytorycznymi czuwali: młody historyk Ákos Hangya i Bettina Merényi. Oprócz studentów z Budapesztu i Piliscsaby przyjechali słuchacze polonistyki z Debreczyna, a także przebywający na Węgrzech polscy stypendyści.

Generalnie mówiono o czasach zmiany systemu w Polsce i na Węgrzech. Ze strony węgierskiej w 1989 roku wydawało się, że zmiana systemu przyniesie za sobą nieobliczalne konsekwencje, że może nawet dojść do bratobójczych zmagani. Wówczas pozytywną nową sytuacją, a przede wszystkim „dalszy rozwój wypadków” potrafiło wyobrazić sobie bardzo niewiele ludzi. W styczniu owego roku w krajach Europy Środkowo-Wschodniej „panowały” jeszcze postanowienia jałtańskie z 1945 roku. W grudniu

tego samego roku, w wyniku rozpoczętego rozpadu Bloku Sowieckiego 120 mln ludzi odzyskało nadzieję wolności. Pan poseł Andrzej Celiński mówił o tym co pozostało z dawnej „Solidarności”, jakie jest jej przesłanie na przyszłość i jakim jest obecne społeczeństwo solidarne. Wszystkiemu temu towarzyszyła niewielka wystawa plakatów i zdjęć dotycząca czasów „Solidarności”, a także przywódców lat wcześniejszych, występ zespołu „Przeznaczenie” z Piotrkowa Trybunalskiego i znakomite „opłatkowe” specjalny kuchni polskiej, które „wydawane” były naturalnie „na kartki”.

Bożena Bogdańska-Szadai

Wieczór filmowy w Terézváros

Teresa Kędzierzawska „Vagyok” (Jestem) című egyik új filmjét mutatták be – a filmrendező jellemezte, hogy a valóságból készíti alkotásait

W dniu 21 listopada 2009 roku Samorząd Mniejszości Polskiej VI dzielnicy Budapesztu zorganizował kolejny wieczór projekcji polskiego filmu. Tym razem obejrzelismy film fabularny pt. „Jestem” w reżyserii Doroty Kędzierzawskiej, która jest jedną z najciekawszych polskich reżysek filmowych. Producentem filmu jest Arthur Reinhart, który także zrobił do niego zdjęcia i wspólnie z Dorotą Kędzierzawską go zmontował. Film, stworzony w 2005 roku został w tym samym roku nagrodzony na XXX FESTIWALU POLSKICH FILMÓW FABULARNYCH w Gdyni Nagrodą Publiczności.

Niemal wszystkie filmy Doroty Kędzierzawskiej zostały oparte na faktach. Powstanie „Jestem” zainspirowały prawdziwe zdarzenia, o

których Dorota Kędzierzawska dowiedziała się z notatki prasowej. W lutym 2002 roku łódzka policja zatrzymała kilkunastolatka, który po ucieczce z domu dziecka przez pół roku mieszkał samotnie w opuszczonej barce, tuż obok osiedla mieszkaniowego. Mieszkańcy wiedzieli o „dzikim lokatorze”, ale nikomu z nich nie przyszło do głowy, by się nim zainteresować. Nikogo nie dziwiła jego obecność, która zresztą nie była dla nikogo uciążliwa.

„Jestem” to film zrobiony z wyczuciem i umiarem, nie przejawiający rzeczywistości, przy czym „u Kędzierzawskiej, nie po raz pierwszy zresztą, właśnie dzieci próbują ocalać resztki człowieczeństwa. Jakby na przekór wszystkiemu i wszystkim. Kundel w poklejonych taśmą butach... staje się postacią heroiczną, przerastającą mimo swoich jedenastu lat wszystkich wokół, całą beznadziejną obskurnego polskiego przedmieścia, gdzie kiedyś miał pecha się urodzić.” (Anita Piotrowska, Tygodnik Powszechny, 30 listopada 2005)

Po projekcji goście, przy lampce wina i pysznych kanapkach, mieli okazję wspólnie porozmawiać o wrażeniach z filmu.

Samorząd Mniejszości Polskiej w Terézváros

Wystawa Katyń-Auschwitz w Tata

Tatán bemutatták a „Katyń-Auschwitz” című, a lengyel papságnak a II. világháború alatt a németek és szovjetek által megszállt területen elszennvedett gyötrelmeit, mártíriumát dokumentáló fotókiállítását.

Przejmująca wystawa fotograficzna „Katyń-Auschwitz”, przekazana w 2008 roku na Węgry z Warszawy, przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, zaprezentowana najpierw w Budapeszcie, w Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii, już prawie od roku objeżdża naddunajski kraj. Późną jesienią ubiegłego roku dotarła do miasta Tata i tam została otwarta 28 listopada, w budynku Gimnazjum i Liceum Kalwińskiego w Papie, Oddział w Tata. Po powitaniu gości przez organizatorkę wernisażu, przewodniczącą Samorządu Mniejszości Polskiej w Tata – Marię Broś rozpoczął się program artystyczny: recytacja poematu „Inwokacja” Karola Wojtyły (późniejszego papieża) oraz wiersza „Ember” (Człowiek) węgierskiej

poetki Anny Hajnal. Następnie uczennice Liceum zaśpiewały kilka pieśni religijnych i okolicznościowych. Specyficznym elementem wstępu do wystawy była wspólna, eklektyczna modlitwa zaproszonych na otwarcie duchownych: biskupa kalwińskiego - dr Mihály Markusa, dziekana miejscowego rzymsko-katolickiego kościoła parafialnego - ks. László Kótaiego i proboszcza Polskiej Parafii Personalnej w Budapeszcie – ks. Leszka Kryżę oraz pastora ewangelickiego kościoła w Tata – Mátyása Frankó.

Samą wystawę otworzył przybyły z Warszawy sekretarz generalny ROPWiM – Andrzej Przewoźnik, przybliżając licznie zgromadzonej publiczności straszne czasy II wojny światowej i okrucieństwa popełniane przez owe wszystkie lata na polskim duchowieństwie przez nazistów i bolszewików. Publiczności było wiele, w tym marszałek Sejmiku Województwa Komárom-Esztergom – Pál Wölner, kierownik Wydziału Konsularnego Ambasady RP w

Budapeszcie – Marcin Sokołowski, burmistrz miasta – József Michl oraz przewodniczący Samorządu Mniejszości Polskiej w Esztergom – László Bayer. Obecni byli również przedstawiciele grona pedagogicznego Gimnazjum i Liceum wraz z młodzieżą. Wydarzenie zostało zarejestrowane przez miejscowe media.

Tego samego dnia, później, odbyła się jeszcze, uzupełniająca wystawę, projekcja fabularnego filmu Andrzeja Wajdy „Katyń”. Film ten miał być w okresie następnych dni prezentowany również w innych miejscowych szkołach średnich.

Na podstawie słów Marii Broś
Konrad Sutarski

Koniec roku w Sajószentpéter

A Sajószentpéteri Lengyel Kisebbségi Önkormányzat az esztendő befejezésé alkalmából találkozót szervezett, amelyen bemutatták az év eseményeit összefoglaló filmet és fotókat.

Miejscowy Samorząd Mniejszości Polskiej urządził 9 grudnia kończące rok spotkanie polonijne. Odbyło się ono w Miejskim Domu Kultury. Oprócz Polonii tego miasta przybyli przedstawiciele szeregu innych polskich samorządów mniejszościowych województwa B-A-Z. Obecni byli także przedstawiciele władz miejskich.

Powitalne słowa wygłosił przewodniczący Samorządu organizującego imprezę – István Rémiás, po czym rozpoczął się urozmaicony program kulturalny. Śpiewał chór „Polska Drenka”, wyświetlony został amatorski film o odpuszczeniu w Derenku z ostatniego lata, oraz zaprezentowane zostały zdjęcia z pielgrzymki do Częstochowy, Krakowa i Kalwarii Zebrzydowskiej, którą Samorząd zorganizował też w roku 2009, z okazji czerwcowego święta Bożego Ciała. Pokazany został również pakiet zdjęć z podróży do polskiego Spisza i na Podtatrze, gdzie mieszkają krewni derenczan, tacy jak Remiasze i Gogole. Okazją tych odwiedzin

był tamtejszy odpust, świętowany 28 października, w dniu patronów kościoła w Białce – Szymona i Tadeusza Judy (będących także patronami kościoła w Derenku). Miłą niespodzianką były podarunki dla nastarszych, urodzonych jeszcze w Derenku Polonusów – a jest ich w Sajószentpéter jeszcze osiemnastu, ponad siedemdziesięcioletnich. Wszyscy uczestnicy otrzymali wydany na miejscu zeszyt o życiu papieża Jana Pawła II, a słowa podziękowania za to, złożone przez Istvána Rémiása burmistrzowi, rozszerzone zostały jeszcze na wydawaną właśnie – znajdującą się wtedy już w druku - książeczkę o trzech istniejących w mieście samorządach: cygańskim, niemieckim i polskim.

Na podstawie informacji Istvána Rémiása
Redakcja

Nowa dzwonnica w Andrástanyi

Andrástanyán, a lengyel faluban új haranglábat építettek a kápolna mellé.

Po likwidacji polskiej wsi Derenk (ostatecznie w 1943 roku) część jej ludności utworzyła – koło miejscowości Ládbesenyő - niewielką, ale też polską wioskę Andrástanya. Nowym, niebogatym osadnikom starczyło sił – a zapewne i środków – jedynie na budowę dość prostej kaplicy, obok której postawiono też naprędce dzwonnice. W ostatnich latach, po przeżyciu prawie dwóch trzecich wieku dzwonnica groziła już zawaleniem się.

To było powodem, że z inicjatywy trzech osób: ks. László Kovácsa – dziekana parafii

Edelény, inż. arch. Tibora Safarcika – pochodzącego z derenckiej rodziny oraz Roberta Horvátha – burmistrza Ládbesenyő (i Andrástanyi), a wysiłkiem fizycznym oraz finansowym także innych sponsorów została ostatnio wybudowana nowa dzwonnica. Co prawda pewne prace wykończeniowe elementami dekoracyjnymi zostaną dokonane później, ale najważniejsze, że dzwonnica znów stoi, jest ładniejsza i trwalsza, aniżeli poprzednia, no i głos dzwonu ponownie rozbrzmiewa. Uroczystego poświęcenia nowego dzieła dokonał – 20 grudnia - ksiądz dziekan, po odprawionej w kaplicy mszy świętej.

Do programu uroczystości należał jeszcze

referat historyka o derenckich korzeniach - dr Tibora Rémiása - na temat panujących i przestrzeganych w Derenku wiekowych zwyczajów oraz potrzeby zachowania ich w dobrej pamięci również dziś. Miłą niespodzianką stanowiły następnie podarunki przekazane starszym mieszkańcom wsi. Niecodzienne wydarzenie zakończone zostało spotkaniem i rozmowami przy zastawionych stołach.

Jedynie pogoda nie dopisała. Jakkolwiek wszędzie wokół było pięknie, biało, to jednak śnieżyca i przejmujące zimno uniemożliwiły przybycie szeregu zaproszonych gości z dalszych stron.

Na podstawie relacji Margit Bubenkó
przewodniczącej miejscowego SMP
opracowała Redakcja

Chrystus wymieniony za syna

SZÍNES EMLÉKEZÉSEK JAN FEDYSZYN TÓL ÉS KAROL KWINTÁTÓL... A LENGYEL KATONAMENÉKÜLTEK ELŐBB LÉVÁN ÜLTEK, MAJD SZÉTSZÓRÓDTAK MAGYARORSZÁGON, BÁBSZÍNHÁZAT ÉS KÓRUST HOZTAK LÉTRE

Kalendarz pokazuje kolejny rok drugiej wojny, buty niemieckich żołnierzy deptają już więcej niż połowę Europy, gdy Krzysztof Kwinta wygodnie jedzie na Węgry w wagonie pocztowym. Miał sześć miesięcy, gdy go sfotografowano na rękach uśmiechniętej Mamy, podpisując „Kochanemu Tatusiowi posyłamy swoją podobiznę”. W zamian za nią z obozu dla internowanych oficerów przychodzi obrazek Chrystusa w młodym wieku, datowany 1944. Na obrazku dedykacja: „Krzysiu z Węgier – Tatusi”. Wróciwszy do kraju po wojnie Karol Kwinta będzie wspominał, że najpierw trzymano go w obozie dla internowanych oficerów w Leva (obecnie Lewice na Słowacji), a później w Ipolyhidvég. Stąd w 1944 roku Niemcy wywieźli go do obozu jenieckiego XVII A Kaisersteinbruch.

6-miesięczny Krzysztof na rękach matki-Cecylii Kwintowej i dedykacja na fotografii

Obrazek z Chrystusem w wieku dziecięcym i dedykacja na odwrocie

Na migi przy szklaneczce wina

W Leva Polakom nie było chyba najgorzej, skoro w pamięci Jana Fedyszyna pierwszy dzień pobytu kojarzy się z winiarnią, w której wino dla wszystkich zamówiła... eskorta.

„Siedziałem obok węgierskiego wartownika. Ogromnie chcieliśmy sobie coś miłego powiedzieć, a tu ani rusz nie możemy się zrozumieć. On swoje po węgiersku, ja swoje po polsku, po rosyjsku, po niemiecku, nawet łaciny starałem się domieszać, a tu nic i nic. On od czasu do czasu pytał 'érti?, czy rozumiesz?'. Musiałem mieć głupią minę, bo od razu skapował, że nie. Wreszcie znaleźliśmy wspólną manierę rozmowy: On swoje: 'egészségére', ja zaś swoje 'na zdrowie'. I stukaliśmy się szklaneczkami...”

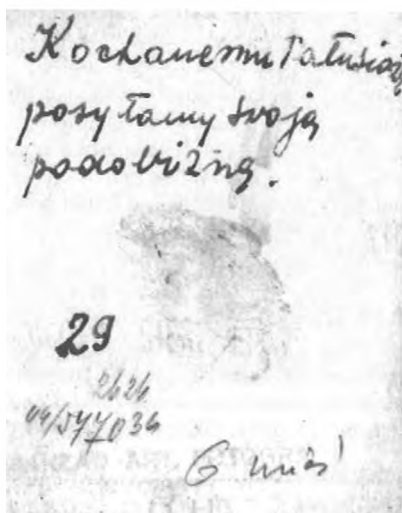
Nie zawsze jednak znajdowali się fundatorzy, więc tysiące polskich oficerów – oprócz wypoczywania – postanowiło się w obozach zajmować czymś pożytecznym.

„Co zapaleńsi – pamięta Fedyszyn – kupowali skrzypce i rzępolili z podręczników niemieckich czy słowackich, od rana do nocy, aż koledzy uciekali. [...] Założono też chór pod kierownictwem porucznika rezerwy, Karola Kwinty. Ludzie, jak to ludzie, nawet i w obozie ociągali się z chodzeniem na próby...”

„Ucałuj za mnie maleństwo...”

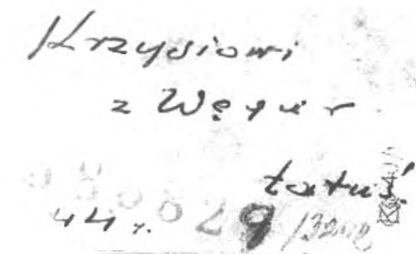
„Ojciec, chociaż z zawodu inżynier rolnik, był bardzo uzdolniony muzycznie – wspomina Krzysztof Kwinta. – Śpiewał, potrafił dyrygować chórem, grał na harmonii, na skrzypcach, organach, gitarze i na fortepianie”.

Zbrane w niewielkim albumiku fotografie

potwierdzają te słowa. Jedne ze zdjęć podpisane, m.in. Leva, na innych nie ma komentarza. Więcej można się dowiedzieć z zachowanej do dzisiaj korespondencji, która – mimo wojny – krążyła pomiędzy miastami w Generalnym Gubernatorstwie a obozami internowanych na Węgrzech polskich żołnierzy i oficerów.

„Przesyłam Ci jak najgorętsze uściski i ucałowania i życzenia szybkiego powrotu do sił – pisał do żony Karol Kwinta 8 marca 1940. – Cieszę się bardzo tym więcej, że zrobiłaś mi o przeszło tydzień niespodziankę. Ucałuj czule za mnie maleństwo, a Hanię za przesłanie wiadomości. Całuję Cię serdecznie, Kochający Cię. Lolek”. Nie ma na tej kartce jakiegos zamku czy węgierskiego krajobrazu, jest natomiast kilku męż-

czyzn w mundurach, sfotografowanych najprawdopodobniej w kościele. Karol Kwinta gra na organach....

Kukielki bawią i wychowują

Oprócz fotografii w albumiku Krzysztofa Kwinty znaleźć można kilkanaście kart z satyrycznymi rysunkami. Wśród internowanych nie brakowało oficerów, zdecydowanych wykorzystać swój talent dekoratora, rysownika czy malarza. Byli niezbędni w czasie przygotowywania plastycznej oprawy spektakli teatralnych, afiszów reklamujących występy, a najbardziej w... teatrach kukielkowych, zorganizowanych w Keszthely, Nagykanizsa, Balatonboglár i Kádárkút. Najpierw rozmieszczały tylko kolegów. Później, po nauczaniu się (czytaj: mniej więcej „zapamiętaniu”) kilkudziesięciu słów węgierskich dostali zgodę na występy dla publiczności i zaczęli – podobnie jak chóry orkiestry – występować w różnych miejscowościach. Do zajmującego się sprawami polskimi 21 departamentu Ministerstwa Honwedów popłynęły podziękowania.

„Spektakl teatru kukielkowego, jaki przedstawili dzieciom panowie Polacy, którzy przybyli do nas z Ipolyhidvég – pisała Valerin Bognár, nauczycielka szkoły powszechnej w Ipolyszalka – zasługuje na naj-

Ppor. Karol Kwinta

wyższe uznanie. Poszczególne utwory pełne są głębokich nauk moralnych, wychowują i bawią, dlatego polecamy je wszystkim szkołom." Jeszcze więcej ciepłych słów znaleźć można w liście probošcza w Ipolyszalka, dr László Zoltány-

ego: „W sposób artystyczny wystawiona sztuka i wspaniała gra aktorska były zachwycające, wywołały wiele łez i uśmiechów na twarzach widzów. Pełen pięknych myśli spektakl uwidocznili pogłębienie się przyjaźni polsko-węgierskiej”.

W styczniu 1942 do Komendy Polskiego Wojskowego Obozu Oficerskiego nadeszła ocena, wystawiona wojskowym kukielkom przez dyrektora Instytutu Salezjańskiego w Balassagyarmat w wyrazach wdzięczności „za niezapomniane przeżycia, jakiego byliście mi nam dostarczyć swym przedstawieniem kukiel, pięknymi piosenkami i czarującą muzyką. Niestety nasza sala okazała się zbyt mała – pisze ksiądz dyrektor – dlatego serdecznie prosimy naszych drogich pol-

skich braci, aby przyjechali do nas raz jeszcze, żeby to miłe przedstawienie mogli obejrzeć ci, którzy nie zmieścili się w sali. W imię tradycyjnej przyjaźni węgierskopolskiej jeszcze raz dziękujemy za Wasz trud.”

Przydał się Uniwersytet Jagielloński

Karol Kwinta nie dożył, aby poznać te słowa, natomiast po powrocie z niewoli przez wiele lat korespondował z ludźmi, spotkanymi kiedyś w kraju nad Dunajem. Kilkakrotnie wyprawiał się też na Węgry lub spotykał się z przyjeżdżającymi stamtąd do Krakowa znajomymi z lat wojny. Najchętniej opowiadał o gościnności gospodarzy, a niemal wcale – o swoich sukcesach artystycznych. Żartem – pamięta syn – podkreślał, że przydały mu się wyższe studia rolnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim; z mleka potrafił bowiem produkować masło i sery, a to w czasie wojny było bardziej przydatne od grania na harmonii...

Stanisław M.
Jankowski

Krzysztofowi Kwincie
dziękuję za udostępnienie
materiałów z
archiwum rodzinnego.

Rysunek z historii teatryku kukielkowego

Początek lutego,

czyli Imbolc, Festa Candelarum, święto Matki Boskiej Gromnicznej, święto Naleśnika

Érdekesek voltak a ma már Gyertyaszentelő Boldogasszonyról elnevezett egyházi ünnep jellegének kezdetei és változásai.

W celtyckim kalendarzu święto Imbolc obchodzi się 1 lutego i poświęcone jest Brigidh, bogini która w późniejszych czasach stała się chrześcijańską świętą. Obchodzone jest kiedy zima, której uosobieniem jest stara kobieta Cailleach, musi ustąpić miejsca pani wiosny, Bigidh - świeżość wzrasta w siłę każdego dnia wraz ze słońcem święcącym coraz wyżej i wyżej, pokrywając ziemię na powrót zielenią. Potężny wizerunek święta nawiązują do pory, w której owce zaczynają dawać mleko, co oznacza powrót dających życie sił wiosny.

W późniejszych latach kościół zastąpił to święto dniem Candlemas czyli dniem Matki Boskiej Gromnicznej, obchodzonym dzień później 2 lutego. Potężny wizerunek Brygidy, przynoszącej światło, odciskał swoje piętno zarówno na chrześcijańskich, jak i pogańskich obrzędach.

Festa Candelarum, czyli święto pochodni, obchodzone było już w starożytnym Rzymie. Oddawano wtedy cześć Faunowi,

bożkowi płodności, mężczyźnie z kozłimi rogami i kopytami, opiekunowi pasterzy, darzącemu płodnością ich stada. Dopiero w V wieku papież Gelazjusz I zamienił ten pogański rytuał w święto oczyszczenia Najświętszej Marii Panny.

W Polsce jest ono uroczyste obchodzone jako święto Matki Boskiej Gromnicznej. Związana na wsi, w tym dniu lud udaje się do kościoła na sumę z gromnicami w rękę. Podczas procesji ksiądz poświęca gromnice, z którymi następnie gospodarze obchodzą swe domostwa, robiąc przy tym znak krzyża. Zgodnie z podaniami, pierwszy znak krzyża robią nad oknem, by tędy nie wleciał piorun, drugi krzyż robią nad drzwiami, aby tędy napływało szczęście, natomiast trzeci znak krzyża robią kredą na suficie, wypalając później znak krzyża gromnicą, aby w tym domu przez cały rok panowała zgoda w rodzinie.

Nazwa „gromnica” pochodzi od słowa „grom” czyli piorun. Wystawione w oknach gromnice miały chronić od uderzenia gromu oraz różnych nieczystych sił, nie-szczęść, od zbrodni, pożaru, śnieżycy, gradu i wilków, ale przede wszystkim miały być swoistymi odgromnikami i przynosić ukojenie.

Ludowe tradycje łączą z tym świętem pewne prognozy, co do stanu pogody. Popularne powiedzenia, określały pogodę na najbliższe dni i tygodnie: „Gromnica - zimy połowica”, „Na gromnice - lataj bracie rękawice”, „Gdy na Gromniczną z dachu ciecie - zima się jeszcze długo powlecze”... Motywem ikonograficznym typowym dla małopolskiego malarstwa ludowego, jest przedstawienie zwane Matką Boską Gromniczną. Maryja przypomina na nim zwykłą chłopkę, z dzieckiem w powijaku oraz z gromnicą w rękę.

We Francji 2 luty jest „dniem naleśnika” i rzadko kto myśli o religijnym aspekcie tego święta. Tradycja pieczenia placków - podplomyków jest jedną z najstarszych form pieczenia potraw zbożowych i jest prawdopodobnie związana z kultem Słońca oraz z celebracją płodności. Papież Gelazjusz I połączył tę pogańską tradycję z nowo ustalonym świętem oczyszczenia Najświętszej Marii Panny, rozdając zbożowe placki pielgrzymom przybywającym do Rzymu. Tak trafiły one do Francji, gdzie z maszynych placków, stały się zgrabnymi naleśnikami. Wnet stały się jednym ze specjalów kuchni regionalnej.

Na podstawie:
wiadomości24.pl, etnik.blox.pl

Co polskiego było w najbardziej węgierskim kompozytorze?

(Zoltán Kodály i węgierska muzyka ludowa)

BARTÓK A „LEGMAGYARABB ZENE-SZERZŐ”-NEK NEVEZTE KODÁLY ZOLTÁNT, AKIBEN SZÁRMAZÁSILAG EGY CSEPP MAGYAR VÉR SEM FOLYT — DE LENGYEL IGEN — ÉS AKI EGYSZERRE VOLT NAGYSZERŰ MŰVÉSZ, TUDÓS ÉS PEDAGÓGUS. DR EÖSZE LÁSZLÓVAL BESZÉLGET KONRAD SUTARSKI

Rok ubiegły był na Węgrzech rokiem Zoltána Kodály (1883-1967), jednego z najwybitniejszych muzyków świata XX wieku, jakkolwiek zagranicą pozostającego nieco w cieniu innego genialnego węgierskiego kompozytora – swojego przyjaciela – Béli Bartóka. Owo przysłonięcie jest o tyle dziwne, że w przeciwieństwie do najbardziej uznanych, nowatorskich kompozytorów owych czasów: – obok Bartóka – Arnolda Schönberga, Antona Weberna, Paula Hindemitha, czy Oliviera Messiaena, Kodály nowoczesne środki wyrazu muzycznego łączy w jedną, przepiękną, organiczną całość z oryginalnymi, czerpanymi pełną garścią motywami prądawnej muzyki swojego narodu, a więc z melodiami węgierskich pieśni ludowych, wywodzących się w dużej mierze ze środkowoazjatyckiej pentatonii. Z takich to powodów powinien on być jednym tchem wymieniany z Igorem Strawińskim, który z kolei w swoje, też jakże nowoczesne utwory wkomponowywał muzykę ludu rosyjskiego. Indywidualna kulturowo głęboka korzeni, do których sięgał zarówno Strawiński, jak i Kodály odróżniają ich utwory od wszystkich innych na świecie.

Zoltán Kodály jest przy tym dla nas, Polaków, ważny jeszcze z zupełnie innego powodu, o którym za chwilę, ale który jako pytanie znalazł się już w tytule niniejszego artykułu.

Właśnie dlatego poprosiłem o rozmowę świetnego, budapeszteńskiego historyka muzyki, dr László Eöszego, jednego z najlepszych znawców życia oraz twórczości Kodály.

Kodály – zaczął Eöszé – urodził się na południe od Budapesztu, w mieście Kecskemét, a i młodość także spędził z dala od wielkomiejskiego zgiełku stolicy, w północnych stronach ówczesnych Węgier, które po I wojnie światowej stały się słowacką częścią Czechosłowacji, choć zamieszkiwane były przez Węgrów. Tam zaczął wchłaniać w siebie prastarą węgierską muzykę ludową, określającą całe jego późniejsze życie. Do Budapesztu przeniósł się dopiero na studia, pozostając w tym mieście już do końca życia.

Rzadki to przypadek – ciągnął dalej Eöszé – ażeby jakiś twórca potrafił dziełem swojego życia zespolic trzy dziedzi-

naukę, sztukę i działalność pedagogiczną w jedną zwartą, harmonijną całość tak silnie, jak Kodály, pozostawiając po sobie w każdej z nich wybitne, trwałe wartości. Dopóki

rezultacie przez społeczeństwo. Jeszcze przed wojną zaczął głosić on potrzebę wprowadzenia nauki śpiewu do szkół podstawowych a nawet – w formie zabawowej

trwać będzie życie – a przynajmniej życie muzyczne – na ziemi, tak długo imienia Kodály jako kompozytora strzec będą jego utwory: Psalmus hungaricus, Budavári Te Deum (Te Deum na Zamku Budańskim), Hány János (to nazwisko bohatera kompozycji), Székely fonó (Siedmiogrodzkie prząśniczki), no i pozostałe arcydzieła. Wielka jest też na świecie popularność Kodály pedagoga, w dzisiejszych czasach jest to tendencja nawet wzrostowa. Jego koncepcja wszechstronnego wychowania muzycznego jest takim „hungaricum”, które rozpoznawanie jest na świecie przez zakładowe w tym celu instytuty i towarzystwa: od Japonii po Anglię, od Stanów Zjednoczonych po Chiny i Australię. Przy kompozytorze i pedagogu nieco w głębi pozostaje tylko Kodály naukowiec, jakkolwiek centralną część dzieła jego życia stanowią właśnie badania folklorystyczne. Wszak znacząca większość jego kompozycji opiera się na zbieranych przez niego pieśniach ludowych, a wykorzystywane są owe melodyczne skarby także w zaprojektowanym przez niego szkolnym programie nauki śpiewu – zwanym relatywną solmizacją – i korzystają z nich również chóry, wzbogacając dzięki temu swój repertuar. Dziś już wiemy: cały ów wielowarstwowy wysiłek Kodály służył jednemu wielkiemu celowi: powszechnemu opanowaniu muzycznego języka przez młodzież, a w ostatecznym

– do przedszkoli. Z oficjalnym poparciem w tej sprawie spotkał się i w okresie już powojennym. Doszło w rezultacie do tego, że w około 150 szkołach węgierskich lekcje śpiewu zaczęły odbywać się każdego dnia. Dlatego Kodály, który w 1944 roku powiedział, iż „muzyka jest strawą duchową i nic nie jest w stanie jej zastąpić”, mógł w 1966 roku wyrazić to jeszcze bardziej dobitnie: „Muzyka jest nieodłączną częścią ludzkiego wychowania,... dlatego oczywiste było, że trzeba ją wprowadzać jako przedmiot do nauki szkolnej.”

A jaki był Kodály jako człowiek? Żył w bardzo trudnych czasach, jak wówczas wszyscy inni – powiedział Eöszé – ale zawsze chronił ludzi prześladowanych. Podczas II wojny światowej dotyczyło to Żydów, w latach pięćdziesiątych trzymanych w więzieniach przeciwników komunizmu. Władza miała do niego stosunek ambiwalentny: wiedziała, iż Kodály stoi po stronie przeciwnej, ale pragnęła wykorzystywać jego uznawany i zagranicą autorytet moralny. On jednak nie dał się przekupić. Kiedy w 1951 roku otrzymał najwyższą węgierską nagrodę państwową (im. Kossutha), przekazane mu pieniądze rozdał rodzinom osób więzionych. Kiedy – innym razem – I sekretarz partii komunistycznej MDP, Mátyás Rákosi (odpowiednik polskiego Bieruta, tyle że bardziej krwawy) zaproponował Kodályowi skomponowanie

nowego hymnu państwowego, ten odpar krótko i odważnie: „Po co?! Stary jest dobry.”

Dojdźmy jednak wreszcie do odpowiedzi na pytanie: co polskiego było w tym najbardziej węgierskim kompozytorze. Otóż ćwieka zabiło mi pewne zdanie Kodály'a – rzekł László Eöszé – sformułowane przezeń jeszcze w 1964 roku. Brzmiało ono następująco: „Co mogło być we mnie siłą napędową, która pomimo przeróżnych przeszkód to porywała do szybkiej jazdy, to przynajmniej żmudnie ciągnęła wóz mojego życia? Była to beznadziejna, nieodwzajemniona, niemożliwa do odwzajemnienia miłość. Do narodu, którego tysiącletnia widoczna historia, a może jeszcze bardziej istniejące w języku, w pieśni wielotysięczne niewidzialne życie wabi mnie nieodparcie, bez związków krwi.” Co mogło znaczyć owo określenie: „bez związków krwi” z narodem, u mistrza, którego sam Bartók nazwał najbardziej węgierskim kompozytorem. Zdobyłem się na odwagę (bądź co bądź byłem od niego młodszy prawie o dwa pokolenia) i zapytałem o to. Odpowiedź Kodály'a była zaskakująca. „Moi przodkowie po stronie ojca byli flamandzkimi tkaczami, którzy w czasach hugenockich przenieśli się z Brugii w okolicę Brna [na Morawach – KS]. Po stronie matki, jak głosi rodzinna tradycja, przodkami byli z kolei polscy szlachcice, którzy po jakimś rozbirozie kraju wyjechali z Galicji, by osiedleć na południu Węgier.” Badania, które – już po śmierci Kodály'a – przez szereg lat prowadziłem w kraju i zagranicą

wykazały, iż rzeczywiście w Kodályu nie ma ani kropli krwi węgierskiej. Ze strony matki była to rodzina Jałowieckich. Prapradziad Michał prawdopodobnie związany był z konfederatami barskimi i po pierwszym rozbirozie Polski opuścił ojczyznę, przy czym za nowe miejsce zamieszkania obrał węgierskie miasteczko Baja. Z biegiem czasu węgierska pisownia przekształciła nazwisko, dlatego zaczęło ono brzmieć Jalovetzky i takim posługiwała się matka kompozytora.

Po wyjściu z mieszkania László Eöszé zacząłem sobie wyobrażać – jakie to prze-dziwne: Zoltán Kodály – w którego żyłach płynęła krew różnych narodów (w tym polska, choć po niektórych prababkach i babkach także niemiecka), tylko nie węgierska – był pierwszym Węgrem, patriotą, który (na początku XX stulecia) rozpoczął nowoczesne studia nad ludową muzyką swojego (wybranego) narodu i uświadomił mu (częściowo wspólnie z Bartókiem) jego parotysięczną przeszłość muzyczną, a więc i narodową, odmienną od przeszłości muzycznej pozostałych – głównie indoeuropejskich – narodów naszego kontynentu, uświadomił mu zatem gwałtowny ślad odrębnego bytu oraz odrębnego – wzbogacającego nas tu w Europie – myślenia muzycznego, wywodzącego się z zupełnie innej strony świata, bo z głębi Azji, gdzie góry Ajtał i gdzie również dziś żyją rozmaite, pokrewne węgierskiemu, ludy, narody. Ogromne szczęście mieli zatem Węgrzy z Kodályem, choć przecież ile nieszczęść, dziejowych kataklizmów zwałało się na nich. Widocznie jest w tym narodzie coś szczególnego, co może niewidoczne, ale jak podziemny magnes przyciąga do niego (tak jak nas Polaków). Możliwe też, że owa wewnętrzna siła przyciągania i im samym umożliwia zawsze duchowe dźwiganie się z tych nieszczęść i kataklizmów.

Zanim wyszedłem Eöszé zaznaczył jednak: „Bardzo brakuje Węgrom Kodály'a. Dziś może bardziej nawet, niż kiedykolwiek.”

Konrad Sutarski

Rok, który zaczyna się w grudniu

A Római Katólikus Egyházban nem januárban, hanem korábban, Advent kezdetével indul az új év

Wprowadzony przez Kościół rok, zwany kościelnym lub liturgicznym, pokrywa się z rokiem kalendarzowym, ale w innym dniu się zaczyna i kończy. Jego rytm wyznacza wspomnianie i celebrowanie zbawczych dzieł Boga, dokonanych przez Jezusa Chrystusa. W ciągu roku kościelnego chrześcijanie jakby w skrócie przeżywają całą historię zbawienia, skoncentrowaną wokół Tajemnicy Paschalnej. Cykliczne powtarzanie się poszczególnych świąt i okresów w roku liturgicznym jest okazją dla uczestników celebracji do podejmowania wciąż na nowo wysiłku naśladowania Chrystusa, Jego Matki i świętych. Obowiązujący obecnie w Kościele kalendarz liturgiczny został ustalony w 1969 r., wkrótce po zakończeniu Soboru Watykańskiego II, który przywrócił odnowę liturgii Kościoła.

„Pory” roku kościelnego

W ciągu rocznego cyklu Kościół wspomina całe misterium Chrystusa - od momentu

Wcielenia, przez Zesłanie Ducha Świętego, po oczekiwanie na ponowne przyjście Chrystusa na końcu czasów. Zgodnie z podziałem chronologicznym, rok kościelny rozpoczyna Adwent, czyli okres przygotowania do przeżywania tajemnicy Wcielenia Syna Bożego. Zaczyna się w niedzielę między 27 listopada a 3 grudnia i trwa do 24 grudnia, obejmując cztery niedziele. - Nie znaczy to, że Adwent trwa cztery tygodnie, ale że Boże Narodzenie poprzedzają cztery niedziele adwentowe - wyjaśnia bp Stefan Cichy. Ksiądz Biskup dodaje, że w przeszłości Adwent, w różnych Kościołach lokalnych, miał różną długość. W niektórych zakonach wprowadzono 40-dniowy Adwent - na wzór Wielkiego Postu. Do dziś w Kościele ambrozjańskim, w Mediolanie, Adwent obejmuje 6 niedziel, a nie cztery.

Najważniejszym czasem w roku kościelnym jest świętowanie Tajemnicy Paschalnej, czyli męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Odbывается to od Wielkiego Czwartku do Niedzieli Zmartwychwstania. Do przeżycia tych tajemnic chrześcijanie przygotowują się w czasie 40-dniowego okresu o

charakterze pokutnym, zwanego Wielkim Postem, który zaczyna się w Środę Popielcową. Nie zalicza się do niego sześciu niedziel, będących pamiętką Zmartwychwstania. Ostatnia z nich, rozpoczynająca Wielki Tydzień, zwana jest Palmową, dla upamiętnienia królewskiego wjazdu Jezusa do Jerozolimy.

Przez 50 dni po Wielkiej Nocy trwa okres wielkanocny. W tym czasie szczególnie radośnie świętowane jest zwycięstwo Chrystusa nad grzechem i śmiercią, a na zakończenie obchodzona jest Pięćdziesiątnica - na pamiętkę Zesłania Ducha Świętego na Apostołów i Maryję zgromadzonych w Wieczerniku. Dziesięć dni wcześniej, po 40 dobach od Zmartwychwstania, Kościół obchodzi uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego (w Polsce od przyszłego roku za zgodą Stolicy Apostolskiej obchodzenie uroczystości Wniebowstąpienia Pańskiego zostało przypisane do następującej po nim siódmej niedzieli Wielkanocy).

Pozostałe dni w ciągu roku tworzą tzw. okres zwykły roku kościelnego. Obejmuje on 33 lub 34 niedziele, zwane zwykłymi w ciągu roku. Ostatnia z niedziel roku kościelnego jest poświęcona Chrystusowi Królowi.

„Rok, który zaczyna się w grudniu”

Wiesława Dąbrowska-Macura,
ks. Artur Stopka

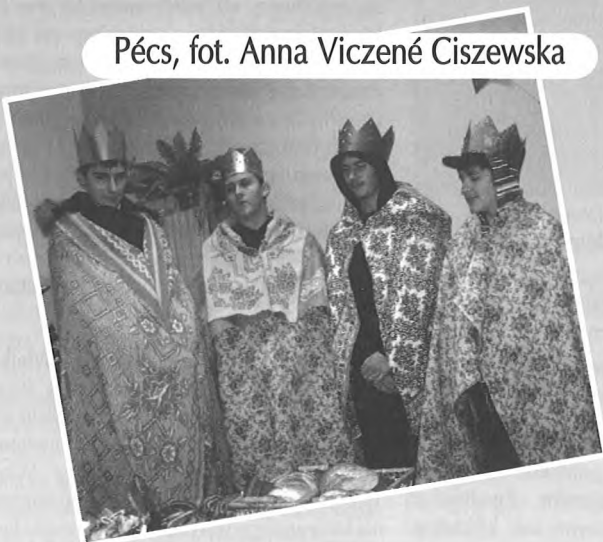
Uroczystości wigilijne w oddziałach Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej na Węgrzech

Kaposvár

Pécs, fot. Anna Viczené Ciszewska

Szentendre

Budapeszt, fot. Sándor Benczes

„Pokój temu domowi”

Chodzenie po kolędzie: mity i rzeczywistość

A C+M+B NEM A HÁROM KIRÁLYOK NEVÉT JELENTI, AHOGY A LAKÁSOKRA FELÍRJÁK, HANEM A „CHRISTUS MANSIONEM BENEDICAT” – AZAZ KRISZTUS MEGÁLDJA E HÁZAT RÖVIDÍTÉSE. ERRŐL ÉS SZÁMOS MÁS – RÉSZBEN KULTURTÖRTÉNETI, RÉSZBEN VALLÁSI - KÉRDÉSRŐL SZÓL AZ ÍRÁS

Chodzących po kolędzie księżach pisze już Mikołaj Rej, ustami wójta utyskując na plebana („...Potym bieży po kolędzie / w każdym kącie dzwonić będzie / Więc woła »Illuminare« / A ty chłopku musisz dare...”), ale skąd wziął się zwyczaj duszpasterskich wizyt, trudno ustalić. Wiadomo, że w starożytnym Rzymie odwiedzano się w styczniowe kalendy (callendae), zaczynające nowy rok. Wiadomo też, że wyraz „kolęda”, który do Polski dotarł za pośrednictwem naszych chrzcicieli – Czechów, oznaczał pierwotnie pieśń noworoczną, śpiewaną podczas odwiedzania z tej okazji większych gospodarzy. Zapewne Kościół zaadaptował te ludowe zwyczaje, łącząc je z błogosławieństwem domów na święto Trzech Króli. A że nie dałoby się tego dnia odwiedzić wszystkich, wizyty rozłożyły się na czas poświęteczny. Niemiecka i polska tradycja każe z okazji Trzech Króli pisać poświęconą kredą na drzwiach błogosławionych domów „K+M+B” i datę roczną. Owe trzy litery nie oznaczają, jak zwykło się uważać, tradycyjnych imion trzech króli, lecz są skrótem od łacińskiego Christus Mansionem Benedicat (lub polskiego Chrystus Mieszkanie Błogosławi).

W Kościele wizyta duszpasterska to nie tylko błogosławieństwo, ale – może przede wszystkim – spotkanie kapłana z parafianami. – Gdy chodzi o kanoniczne podstawy kolędy, ważny jest przede wszystkim kanon 529, paragraf 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego, na temat obowiązków proboszcza, który powinien dobrze znać swoich wiernych. Czytamy w kanonie: „Proboszcz winien nawiedzać rodziny, uczestnicząc w troskach wiernych, zwłaszcza niepokojach i smutku, oraz umacniając ich w Panu...”

Co do kolędy... Różnie się o niej mówi. Na jednym z internetowych blogów można było znaleźć porównanie kolędy do „ogólnopolskiej plagi” idącej przez nasze domy w styczniowe popołudnia. „Nieszczęsna kolęda” jednych mobilizuje, innych irytuje, jeszcze innych przyprawia o poważny ból głowy. Bo to przecież trzeba chałupę wysprzątać, jakąś kopertę przygotować, dzieci w pion

postawić – no i jakoś to wszystko przeżyć. Klimat kolędowy udziela się (chyba można tak to ująć) obydwu stronom. Jest więc ksiądz, który przedzierając się przez mroźne powietrze musi odwiedzić od 20 do 40, a nawet 50 rodzin dziennie. Wyrusza ok. 15:00 bądź 16:00 godziny, a zdarza się, że do ostatnich domostw dociera nawet ok. godz. 22:00. Jest i rodzina – wyczekująca, czasami nawet wiele dobrych godzin. Pojawia się pierwsza nerwówka, ciągle wyglądanie przez okno a nawet i wędrówki korytarzami klatek schodowych (w polskiej rzeczywistości).

Po co więc ta kolęda?

Po pierwsze... Kolęda to czas wspólnej modlitwy. W większości domów to jedyny moment w roku, kiedy cała rodzina razem z księdzem modli się w rodzinnym domu. Nie w kościele, ale we własnym domu. Ojciec, matka, dzieci, dziadkowie... Wszyscy mają złożone dłonie i kierują swój wzrok i serce w stronę Boga. Są domy, w których dzieci tylko ten jeden raz widzą swoich rodziców zatopionych w modlitwie.

Po drugie... Kolęda to czas Bożego błogosławieństwa. W słowach: „Niech Was strzeże, umacnia i Wam błogosławi Bóg Wszechmogący”... kryje się moc i łaska samego Boga. Błogosławieństwo jest przeciwnością przekleństwa. Krople święconej wody, towarzyszące błogosławieństwu, „egzorcyzmu” przestrzeni, w której żyją rodziny. A nie ma co owijać w bawełnę: pod dachami naszych domów grzechów panoszy się wiele. Diabeł nie znosi kolędy. Równie mocno jak święconej wody i księży, którzy udzielają sakramentów – niweczą jego dzieło wciągania w świat kłamstwa oraz iluzji, a nade wszystko upadlania ludzkiej godności.

Po trzecie... Kolęda staje się źródłem wielu refleksji, wzruszeń, dla duszpasterza i dla odwiedzanej rodziny. Chodząc po domach można zobaczyć, jak parafianie żyją, poznać ich problemy, porozmawiać, wejść w to wszystko, czym żyją i jak żyją. To symboliczne wejście w życie wielu rodzin jest okazją żeby zobaczyć – jak bardzo ludzie potrzebują strumienia nadziei i pocieszenia.

PS. W naszej Polskiej Parafii w Budapeszcie, zwyczaj odwiedzin duszpasterskich czyli kolędy, jest kontynuowany od wielu już lat. Ma ona inny charakter i wymiar, ale istota jest ta sama. Termin odwiedzin ustalany jest indywidualnie i rozłożony właściwie na cały rok.

Zachęcam.

Szczęść Boże w Nowym Roku.

Ks. Leszek Kryża SChR

Sprostowanie

W grudniowym numerze naszego pisma (2009/168), w artykule „Spotkanie z wyborcami w OSMP i...” zaszła pomyłka na szpalcie lewej (8 linia od dołu), w nazwie zespołu artystycznego biorącego udział w Dniu Węgierskiej Polonii. Wystąpił wtedy nie Zespół „Polonez”, a „Złote Łany” z Polski. Za uchybienie przepraszamy. Redakcja

Co było?

- ✓ 4 grudnia odbyło się w Mucsony spotkanie opłatkowe w organizacji miejscowego SMP.
- ✓ 5 grudnia św. Mikołaj odwiedził PSK im. J. Bema.
- ✓ 5 grudnia w Budapeszcie zebrał się OSMP, a także odbyło się doroczne zebranie sprawozdawcze tego samorządu.
- ✓ 6 grudnia w budapeszteńskim Kościele Polskim sprawowana była msza święta dziecięca, a następnie z dziećmi w Domu Polskim spotkał się św. Mikołaj.
- ✓ 9 grudnia odbyło się spotkanie wigilijne w Sajószentpéter w organizacji miejscowego SMP.
- ✓ 10 grudnia w Domu Kultury w Békásmegyer odbył się polsko-niemiecko-słowacki wieczór adwentowy. Współorganizatorem imprezy był SMP III dz. Budapesztu.
- ✓ 10 grudnia spotkanie opłatkowe z udziałem przedstawicieli Polonii odbyło się w Ambasadzie RP w Budapeszcie. Podczas spotkania tego statuetkę „Polonusa Roku” wręczono znakomitej węgierskiej kajakarce, pół-Polce, Danucie Kozak.
- ✓ 12 grudnia w PSK im. J. Bema odbyło się spotkanie opłatkowe, a jego gościem nadzwyczajnym była Agnieszka Rosnerówna, gwiazda krakowskiego „Locha Camelota”. Tego samego dnia spotkania takie odbyły się również w Pécs, Győr oraz w Tiszaújváros.
- ✓ 13 grudnia w PSK im. J. Bema w Budapeszcie odbyło się młodzieżowe forum interaktywne pod hasłem „Od kartek do kart”, poświęcone zmianom systemowym w Polsce i na Węgrzech.
- ✓ 13 grudnia w Tata z udziałem mniejszości polskiej zorganizowano Dzień Mniejszości Narodowych.
- ✓ 13 grudnia w Budapeszcie w Instytucie Kultury Węgierskiej odbyła się doroczna Gala Mniejszościowa. Mniejszość polska reprezentowana była filmem o Derenku.
- ✓ 13 grudnia w kościele benedyktynów pod wezwaniem św. Ignacego w Győr odbyło się kolędowanie z udziałem m.in. chórów mniejszości polskiej i niemieckiej.
- ✓ 19 grudnia w sali teatralnej przy ul. Akadémia 1-3 odbyło się spotkanie opłatkowe, którego głównym organizatorem

był Stołeczny Samorząd Mniejszości Polskiej w Budapeszcie.

- ✓ 19 grudnia w siedzibie Stowarzyszenia Kulturalnego Przyjaźni Polsko-Węgierskiej w Békéscsabie odbyło się spotkanie opłatkowe.
- ✓ 20 grudnia odbyła się uroczysta msza św. i nastąpiło poświęcenie nowej dzwonnicy przy kaplicy w polskiej wsi Andrásztanya.
- ✓ 20 grudnia Chór św. Kingi wystąpił z programem świątecznym dla Polonii w Tatabánya – organizatorem spotkania był SMP miasta Tatabánya.
- ✓ Polska Wigilia w Szegedzie odbyła się 20 grudnia w Domu Mniejszościowym, a jej organizatorem był tamtejszy SMP.
- ✓ 20 grudnia w Domu Polskim otwarta została wystawa fotogramów pt. „Kaplica św. Trójcy w Lublinie” w oprac. Marty Szelekovszky.

Co będzie?

- ☞ 2 lutego o godz. 17.00 w budapeszteńskim Kościele Polskim odbędzie się msza święta w Uroczystość Ofiarowania Pańskiego (Matki Boskiej Gromnicznej).
- ☞ W dniu 5 lutego w Bibliotece Wojewódzkiej im. Karola Kisfaludiego w Győr otwarta zostanie wystawa poświęcona życiu i twórczości Fryderyka Chopina – zorganizowana wspólnie przez Ambasadę RP w Budapeszcie i Instytut Polski. W tym samym dniu, w sali Filharmonii im. Richtera w Győr, odbędzie się koncert muzyki Chopina w wykonaniu Radosława Sobczaka.
- ☞ 11 lutego w Domu Polskim odbędzie się spotkanie seniorów i chorych z okazji Światowego Dnia Chorych, a poprzedzi je msza święta o godz. 11.00 w Kościele Polskim.
- ☞ 11 lutego w Polskim Stowarzyszeniu Kulturalnym im. J. Bema na Węgrzech odbędzie się spotkanie z okazji „Tłustego Czwartku”.
- ☞ 13 lutego o godz. 10.00 zbierze się w Budapeszcie OSMP.
- ☞ 13 lutego o godz. 17.00 w budapeszteńskim Kościele Polskim sprawowane będzie comiesięczne nabożeństwo fatimskie.
- ☞ 13 lutego w Győr odbędzie się bal karnawałowy organizowany przez Polskie Stowarzyszenie Kulturalne im. Jana Sobieskiego.

☞ 14 lutego w Kościele Polskim w Budapeszcie sprawowana będzie msza święta dla dzieci.

☞ 15 lutego w budapeszteńskim Domu Polskim odbędzie się Podkoziółek – Ostatki, na których spotkają się członkowie chóru św. Kingi.

☞ 16 lutego o godz. 17.00 w sali wystaw czasowych Muzeum i Archiwum WP w Budapeszcie odbędzie się wernisaż wystawy prac plastycznych członka Forum Twórców Polonijnych Piotra Serediuka.

☞ 17 lutego o godz. 17.00 w budapeszteńskim Kościele Polskim sprawowana będzie msza święta połączona z obrzędem posypywania głów popiołem.

☞ 27 lutego w sobotę w Győr w siedzibie SMP odbędzie się „Wieczór poezji przy świecach”.

Uwaga: Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zmiany dokonywane w w/w programach. (b.)

PRENUMERATA

Roczna prenumerata miesięcznika „Polonia Węgierska” (12 numerów) i jego kwartalnego dodatku „Głos Polonii” (4 numery) na rok 2010 wynosi:

- dla prenumeratorów indywidualnych (po 1 egzemplarzu)
– 4.000 forintów/rok;
- dla prenumeratorów zbiorowych (samorządów, po 5 egzemplarzy)
– 20.00 forintów/rok.

Redakcja przyjmuje także i większe sumy wpłat prenumeraty od osób oraz instytucji i samorządów, jeśli ich stan finansowy to umożliwia.

Wsparcie finansowe zaofiarowane Redakcji należy przekazać w baku K&H na konto o nazwie Lapkiadás:

10400157-00026536-00000004

W rubryce „Közlemény” prosimy wpisać „Lapkiadás támogatás” (Wsparcie dla pisma)
Ogólnokrajowy Samorząd Mniejszości Polskiej

ELŐFIZETÉS

A „Polonia Węgierska” havilap (12 szám) és negyedéves melléklete, a „Głos Polonii” (4 szám) 2010 évi éves előfizetési díja

Mi történt?

- ✓ December 4-én Múcsenyban a helyi LKÖ szervezésében karácsonyi ostyatorést tartottak.
- ✓ December 5-én a Mikulás meglátogat-ta a Bem LKE-t.
- ✓ December 5-én Budapesten ülésezett az OLKÖ és megtörtént a testület éves beszámolója is.
- ✓ December 6-án a budapesti Lengyel Templomban gyermekeknek tartottak szentmisét, ezután a Mikulás a Lengyel Házban találkozott velük.
- ✓ December 9-én Sajószentpéteren a helyi LKÖ szervezésében karácsonyi találkót tartottak.
- ✓ A Békásmegyeri Kultúrházban december 10-én lengyel-német-szlovák adventestére került sor. A rendezvény társszervezője volt a III. Kerületi LKÖ.
- ✓ December 10-én ostyatoréses találkozó volt a LK Budapesti Nagykövetségén a helyi lengyelség képviselőinek részvételével. A találkozó alatt az „Év Lengyele” szobrocskát a félig lengyel származású magyar kajak-bajnoknak, Kozák Danutának adták át.
- ✓ December 12-én a Bem LKE ostyaünnepséget tartott, amelynek különleges vendége Agnieszka Rosnerówna volt, a krakkói „Loch Camelot” sztárja. Ugyanezen a napon hasonló találkozót tartottak Pécsen, Győrött és Tiszaújvárosban.

- egyéni előfizetők számára (1-1 példányban) – 4.000 Ft/év
- intézmények számára (önkormányzatok, 5-5 példányban) – 20.000 Ft/év.

A Szerkesztőség többletbecsítését is elfogad egyénektől és intézményektől, valamint önkormányzatoktól, amennyiben anyagi helyzetük ezt megengedi.

Az átutalást követően küldjük a szám-lát.

A Szerkesztőség részére felajánlott anyagi támogatásokat a K&H banknál vezetett Lapkiadás elnevezésű számlára várjuk:

10400157-00026536-00000004

A közlemény rovatba kérjük feltüntetni: Lapkiadás támogatás

Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat

✓ December 13-án a Bem LKE Budapesten interaktív ifjúsági fórumnak adott helyet „Lapról lapra” címmel, amelyet a lengyel és magyar rendszerváltozásnak szenteltek.

✓ December 13-án Tatán a lengyel kisebbség részvételével rendezték meg a Nemzeti Kisebbségek Napját.

✓ December 13-án a budapesti Magyar Kultúra Házában volt az évenkénti Kisebbségi Gála. A lengyel kisebbséget a Derenkről készült film képviselte.

✓ December 13-án a győri Szent Ignác bencés templomban kolinda-éneklést tartottak egyebek között lengyel és német kisebbségi kórusok részvételével.

✓ Budapesten, az Akadémia utca 1-3 alatti színházteremben ostyatorő találkót volt, melyet a Fővárosi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat szervezett.

✓ December 19-én a békéscsabai Lengyel-Magyar Barátság Kulturális Egyesület székházában ostyatorő ünnepséget tartottak.

✓ December 20-án Andrásztanya lengyel faluban ünnepélyes szentmisét tartottak és fölmentették az új haranglábat a kápolna mellett.

✓ December 20-án a Szent Kinga Kórus Tatabányán lépett fel a lengyelség számára ünnepi műsorral – a találkozó szervezője a városi LKÖ volt.

✓ Szegeden lengyel karácsony estét tartottak december 20-án a Kisebbségi Házban a helyi LKÖ szervezésében.

✓ December 20-án a Lengyel Házban Szelekovszky Márta fotós munkáiból nyílt kiállítás „A lublini Szentháromság kápolna” címen.

Mi várható?

☞ Február 2-án 17 órakor a budapesti Lengyel Templomban Gyertyaszentelő Boldogasszony alkalmából misét tartanak.

☞ Február 5-én a Győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtárban kiállítás nyílik Friderik Chopin életéről és alkotásáról – a kiállítást a LK budapesti Nagykövetségével és a Lengyel Intézettel közösen szervezik. Ugyanezen a napon a Győri Filharmonia Richter-termében Radosław Sobczak előadásában Chopin-koncertre kerül sor

☞ Február 11-én a Lengyel Házban a Betegek Világnapja alkalmából öregek és betegek találkozájára kerül sor, amelyet a Lengyel Templomban 11 órakor szentmise előz meg.

FIGYELEM, E-MAIL CÍMEINK VÁLTOZNAK! UWAGA, ZMIANY NASZYCH ADRESÓW E-MAILOWYCH!

Tájékoztatjuk olvasóinkat, hogy ez év március 1-től megváltoznak intézményeink e-mail címei:

Informujemy, że od 1 marca br. następuje zmiana adresów e-mailowych naszych instytucji:

olko@polonia.hu – Ogólnokrajowy Samorząd Mniejszości Polskiej / Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat
polweg@polonia.hu – Redakcja „Polonii Węgierskiej” / Polonia Węgierska szerkesztősége
muzeum@polonia.hu – Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii / Magyarországi Lengyelség Múzeuma és Levéltára
szkolpol@polonia.hu – Ogólnokrajowa Szkoła Polska / Országos Nyelvoktató Iskola

☞ Február 11-én a Bem LKE-ben „zsíros csütörtök” találkozót tartanak.

☞ Február 13-án 10 órakor Budapesten közgyűlést tart az OLKÖ.

☞ Február 13-án 17 órakor a budapesti Lengyel Templomban a havonkénti fatimai istentisztelet tartják.

☞ Február 13-án Győrben farsangi bált szervez a Sobieski János Lengyel Kulturális Egyesület.

☞ Február 14-én a budapesti Lengyel Templomban gyerekeknek tartanak szentmisét.

☞ Február 15-én a budapesti Lengyel Házban húshagyó keddi találkozó lesz, amelyen a Szent Kinga Kórus tagjai vesznek részt.

☞ Február 16-án 17 órakor a Budapesti Lengyel Múzeum és Levéltár termeiben a Lengyel Alkotók Fóruma tagjának, Piotr Szerediuknak munkáiból nyílik képzőművészeti kiállítás.

☞ Február 17-én 17 órakor a Lengyel Templomban hamvazószerdai hamvazkodással egybekötött szentmise lesz.

☞ Február 27-én, szombaton Győrben a LKÖ székhelyén tartják a „Költészeti est gyertyafényben” c. rendezvényt.

Figyelem: a fenti programokban bekövetkező változásokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget. (b.)

Wiadomości z Polski i UE

■ Odkrycie Polaków wstrząsa historią ewolucji: młodzi polscy naukowcy Grzegorz Niedźwiecki z Uniwersytetu Warszawskiego i Piotr Szrek z Państwowego Instytutu Geologicznego wraz z Katarzyną i Markiem Narkiewiczami oraz prof. Perem Ahlbergiem ze Szwecji udowodnili, że czworonożne zwierzęta pojawiły się na Ziemi blisko 20 milionów lat wcześniej niż sądzono. Na ład nasi odlegli przodkowie nie wyszli jak sądzono do tej pory z bagien i wód śródlądowych, ale z płytkiego, wysychającego okresowo morza. I to z morza pod Kielcami. Odkrycia śladów pionierskich zwierząt w nieczynnym od lat kamieniołomie niedaleko wsi Zachelmie w Górach Świętokrzyskich (najstarsza formacja geologiczna w Polsce) dokonał paleobiolog Grzegorz Niedźwiecki w 2002 roku, mając zaledwie 22 lata. Odpuścił sobie to odkrycie, bo nikt nie uwierzyłby. Kilka lat później wykład prof. Pera Ahlberga uświadomił Polakowi, jak ważne jest jego odkrycie. To odkrycie zmienia naszą wiedzę o przebiegu ewolucji. Teraz jak mówi prof. Narkiewicz, trzeba będzie przepisać podręczniki do paleontologii. Autorzy odkrycia zapowiadają, że to nie koniec badań i zapewne nie koniec odkryć. Trwają poszukiwania skamieniałych kości zwierząt, których ślady odkryto w kamieniołomie.

■ Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy wkroczyła w pełnoletność: 10 stycznia zagrała po raz 18. - Od 18 lat tworzymy najpiękniejszy karnawał radości, życzliwości i wzajemnej pomocy - mówi szef WOŚP Jerzy Owsiak. Przez ten czas Polacy powierzyli Orkiestrze ponad 100 mln dol. WOŚP kupił za nie sprzęt do leczenia i ratowania życia dzieci. W tym roku tylko z SMS-ów wpłynęło ponad 3 mln zł, powodzeniem cieszyły się licytacje oraz aukcje. Złote Serduszek nr 1 wylicytowała firma Consus za 1 mln 110 tys. zł. Liczenie jeszcze trwa.

■ Po 9 latach poszukiwań odnaleziono obraz Clauda Moneta „Plaža w Pourville” skradziony z poznańskiego Muzeum Narodowego w 2000 roku (zauważono, że zamiast oryginalnego obrazu Moneta w ramie z podpisem „Plaža w Pourville” wisiał falsyfikat). Policja złapała sprawcę – 41-letniego mieszkańca Olkusza. Płótno Moneta było w Wielkopolsce od 1906 roku.

■ Krakowska Drukarnia Narodowa opracowała nową technologię wydruku książek dla osób niewidomych i słabowidzących. Książki mają być nawet o połowę tańsze, trwalsze i dostępne zarówno dla osób niewidomych, jak i widzących. To prawdopodobnie pierwsza innowacja w tej dziedzinie od czasów wynalezienia alfabetu Braille’a, czyli od końca XIX w. - Istniejąca dotychczas technologia wytwarzania publikacji dla niewidomych jest przestarzała, a efektem jest biała, specjalnie podziurkowana kartka papieru, nieużyteczna dla osób widzących - mówi Jacek Jutrzenka, autor pomysłu na „Kodeksy książek dla niewidomych i słabowidzących”. - Nasza książka jest pisana braille’em i „normalnymi” literami, ozdobiona kolorowymi obrazkami o wypukłych krawędziach, którą mogą czytać razem np. niewidome dziecko i widzący rodzic.

■ Takiego roku w polskiej kulturze nie było od lat: na świetne polskie filmy walały tłumy, polski teatr podbija Europę, polscy artyści dostają ważne nagrody. Cztery najlepsze fabuły – „Dom zły”, „Wojna polsko-ruska”, „Zero” i zwycięzca z Gdyni „Rewers” - to kino autorskie. „Tatarak” Wajdy wygrał plebiscyt europejskiej krytyki na film roku. Arcydzielami były dokumentalne „Chemia” Pawła Łozińskiego (Prix Europa) oraz „Po-lin” Jolanty Dylewskiej. Polski teatr dawno nie był tak różnorodny i widoczny. O „(A)pollonii” K. Warlikowskiego (prezentowana w Awinionie i Wiedniu) i „Naszej klasie” T. Słobodzianka (w londyńskim National Theatre) pisali tam nawet komentatorzy polityczni. Bohaterem roku był Krystian Lupa, który otrzymał Europejską Nagrodę Teatralną (czyli teatralnego Oscara) i zrobił „Persone/Marilyn”. W polskiej muzyce mieliśmy kilkanaście polskich płyt na światowym poziomie - od Pustek i Heya po Dick4Dick, Pablopavo i Gabę Kulkę. Rok 2009 może z perspektywy czasu stać się tym dla kultury, czym dla polityki był rok 1989.

■ Grzegorz Rosiński, znany polski rysownik, autor legendarnego

„Kapitana Żbika” oraz współtwórca komiksu „Thorgal” otrzymał odznaczenie Oficera Orderu Leopolda II przyznane przez króla Belgii Alberta II Koburga. Ambasador Belgii Jan Luyckx podkreślił, że Rosiński jako polsko-belgijski artysta w wyjątkowy sposób zbliża oba kraje. Rosiński wyjechał z Polski w latach 70. Publikując krótkie humoreski w belgijskich magazynach poznał scenarzystę Jeana Van Hamme’a i wspólnie rozpoczęli pracę przy sadze o „Thorgalu” – jednym z najpoczytniejszych w Europie.

■ Gniezno znów siedzibą prymasa: nowym prymasem Polski jest arcybiskup gnieźnieński Henryk Muszyński. Tytuł prymasa Polski wraca do arcybiskupów gnieźnieńskich po 18 latach. Taką decyzję podjął papież Benedykt XVI w 2006 r. Miasto przestało być siedzibą prymasa w 1992 r., kiedy to Jan Paweł II zniósł unię personalną archidiecezji gnieźnieńskiej i warszawskiej. Pozostawił wtedy ten zaszczytny tytuł wraz z archidiecezją warszawską abp. Glempowi. Powołany wówczas na arcybiskupa gnieźnieńskiego Henryk Muszyński musiał czekać na tę godność, aż kardynał Glemp ukończy 80 lat i przejdzie na emeryturę.

■ Rok 2010 został ogłoszony Rokiem Chopina. Oficjalna inauguracja Roku Chopinowskiego odbyła się 7 i 8 stycznia w Filharmonii Narodowej, podczas której zagrał Lang Lang, jeden z największych pianistów naszych czasów. Chiński artysta, 27-latek z Shenyang, student pekińskiego konserwatorium i Curtis Institut w Filadelfii, od kilku lat robi zawrotną karierę. Na inaugurację Roku Chopinowskiego Lang wybrał koncerty Fryderyka Chopina: f-moll i e-moll.

■ Rok 2010, jak zapowiedziała Organizacja Narodów Zjednoczonych, ma być Rokiem Bioróżnorodności. Bioróżnorodność oznacza różnorodność gatunkową, genetyczną, ale również różnorodność środowisk i ekosystemów. Zmniejszanie się bioróżnorodności oznacza nie tylko utratę jakiegoś gatunku, ale najczęściej również zagładę kawałka naszego świata. W 2001 roku kraje wspólnoty założyły sobie, że powstrzymają utratę różnorodności biologicznej na swym obszarze do 2010 roku. Jednak ten ambitny cel się nie powiódł. Z przygotowanego dla Komisji Europejskiej raportu TEEB, który opisuje ekonomiczne korzyści płynące z bogactwa ekosystemów, wynika, że jeżeli nie podejmiemy konkretnych działań, do roku 2050 stracimy około 11% cennych dla natury obszarów, jakie mieliśmy jeszcze w roku 2000.

■ Stery w Unii objęła Hiszpania: Hiszpanie objęli rotacyjne, półroczne przewodnictwo w UE. Przejęli pałeczkę od Szwecji, której przypadało zakończenie prac nad ratyfikacją traktatu lizbońskiego. W nowym systemie – tak twierdzą jego zwolennicy – Unia Europejska ma działać bardziej skutecznie. Ponieważ w traktacie wiele jest miejsca na interpretację, ostateczny rezultat tego współzawodnictwa zależy w dużym stopniu od osobowości dwóch kluczowych polityków. – Hiszpańskie przewodnictwo ukształtuje nowy model współpracy między unijnymi instytucjami a państwami członkowskimi – twierdzi przewodniczący Parlamentu Europejskiego Jerzy Buzek.

opr. MRSz
na podstawie:
Polskieradio.pl,
Wyborcza.pl,
Rzeczpospolita.pl

WAŻNE ADRESY FONTOS CÍMEK

Stołeczny Samorząd Mniejszości Polskiej na Węgrzech

1054 Budapeszt, Akadémia u. 1-3.
tel.: 332-1979, fax: 302-5116, flko@t-online.hu

Ambasada Polska w Budapeszcie

1068 Budapeszt, Városligeti fasor 16.
Tel.: 413-8200, central@polishemb.hu

Instytut Polski w Budapeszcie

1065 Budapeszt, Nagymező u. 15.
tel.: 311-5856, fax: 261-1798, info@polinst.hu

Szkolny Punkt Konsultacyjny - Szkoła Polska przy Ambasadzie RP w Budapeszcie

1025 Budapeszt, Törökvezér út 15.
tel./fax: 326-8306, tel.: 06-70-7013847
polish_school@gazeta.pl

Polska Organizacja Turystyczna

1075 Budapeszt, Károlyi krt. 11.
tel.: 269-7809, fax: 269-7810,
budapest@pot.gov.pl

Program radiowy:

„Magazyn Polski” - emisja w soboty,
godz. 13.30 MR4 (fale średnie 873 kHz)
Redakcja Polska „Magyar Rádió” RT
1800 Budapeszt, Bródy S. u. 3-5.

Polonijna strona internetowa:
www.polonia.hu

POLONIJNE SPOTKANIA OPŁATKOWE

Ambasada RP w Budapeszcie
fot. B. Bogdańska-Szadai

Stołeczny Samorząd Mniejszości Polskiej
fot. M. Mondovics

Samorząd Mniejszości Polskiej w Pécs

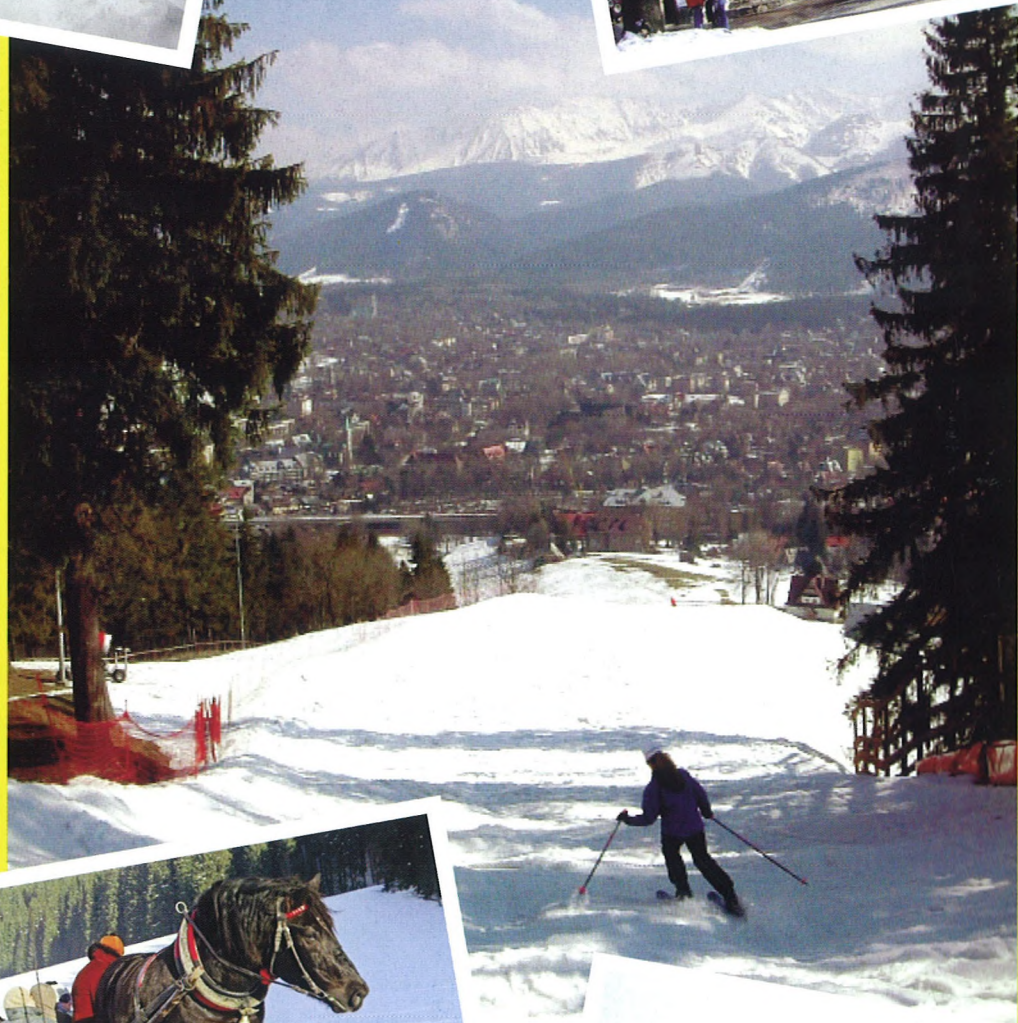
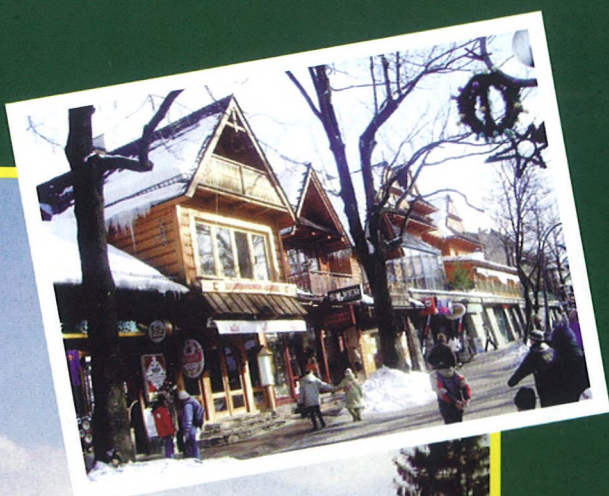
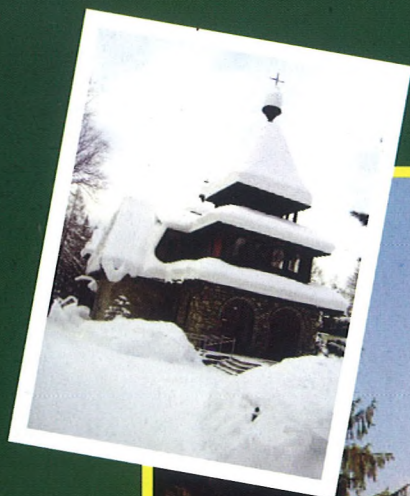
fot. A. Viczené Ciszewska

Samorząd Mniejszości Polskiej
oraz Polsko-Węgierskie Stowarzyszenie Kulturalne w Erdzie
fot. W. Rege

Stowarzyszenie im. J. Bema
fot. M. Végh

ZIMA W ZAKOPANEM

ЗИМА В ЗАКОПАНОМ